

NORGES NATURVERNFORBUND

ÅRSBERETNING

1974

OSLO 1975
GRØNDAHL & SØN BOKTRYKKERI

Året 1974

Året 1974 har i høy grad vært preget av ressursdebatt, med stikkord som olje og atomkraft, vern om dyrka jord og havets biologiske ressurser. Med andre ord – de problemene som mer enn noe annet har opptatt verden, var også realiteter hos oss. Sterkere enn noen gang før fikk vi demonstrert at det bare fins *en* jord, og at det er menneskenes felles problem å styre denne kloden inn på en riktig kurs – før det er for sent. Om problemkomplekset befolkning/matproduksjon/energi ikke finner sin løsning, vil det ramme oss alle med samme tyngde, bare ikke på nøyaktig samme tid. 1974 har vist oss at stadig flere, selv i vårt overflodssamfunn, aksepterer disse realitetene. Riktignok er det så at å erkjenne problemene ikke er tilstrekkelig til å løse dem. Men det er i alle fall et skritt på veien. Det skrittet ble tatt i 1974.

Rent konkret kan det fastslås at den såkalte oljekrisen ved årets begynnelse lærte oss at det går an å spare. I forhold til året før gikk oljeforbruket i 1974 ned med 11 prosent her i landet, bensinforbruket ble redusert med 7 prosent og elektrisitetsforbruket steg med bare 6 prosent, eller omkring halvparten av hva prognosene viste. I 1974 lærte vi at livet går sin gang selv om vi renonserer litt på den tradisjonelle sløsingen. Og vi lærte litt om hva prognoser egentlig er verd.

Når det gjelder forbundet som organisasjon lærte vi enda en ting, nemlig hva inflasjon vil si. Den økonomiske situasjon er ikke oppmuntrende for ideelle organisasjoner som er avhengig av inntekter i form av faste kronebeløp – uten innebygde muligheter for kompensasjon i forbindelse med prisstigning. Nettopp vi rammes med full tyngde av inflasjonen. Det eneste positive i dette er at vi med god samvittighet kan hevde at medlemskap i Norges Naturvernforbund er det eneste (nesten) som ikke ble dyrere i 1974. Dette er riktignok en mager trøst. Men den har tross alt sin verdi hvis de som leser denne årsberetningen finner at forbundet virkelig fikk utrettet noe i 1974, selv om pengene ble stadig mindre i årets løp.

Representantskapsmøtet 1974

ble holdt i Ålesund 7. og 8. juni med Geir Haatveit (TNM) som dirigent.

Samtlige kretsforeninger (unntatt Haugaland) og Natur og Ungdom møtte med til sammen 46 representanter. Hele landsstyret var til stede. Dessuten møtte i alt 10 personer fra andre landsomfattende organisasjoner og institusjoner.

Fra sekretariatet møtte 5 ansatte. Valgkomiteen var representert ved Ragnar Vik. Energiutvalgets formann Hugo Parr var til stede annen dag. Presse og radio dekket møtet.

Formannen konsentrerte seg i åpningstalen om de biologiske, økonomiske, sosiale og næringspolitiske problemer oljeaktivitetene i Nordsjøen reiser, og pekte på at problemenes omfang har nær sammenheng med tempoet i ut-

vinningen. Den utvinningstakt man sikter mot synes for høy. Hun kom også inn på Regjeringens energimelding som nok bebuder reduksjon av energiforbruket, men som ikke har klar tale utover at det fortsatt skal satses sterkt på vannkraftutbygging.

Hun imøtegikk den kritikk som fra tid til annen fremkommer mot NNV. På den annen side er det naturlig at det rettes kritikk mot forbundet, ettersom vi ikke ivaretar spesielle næringsinteresser, men søker å se helheten i et allsidig og langsiktig perspektiv.

Blant «utadvendte saker» på dagsorden ble størst oppmerksomhet viet «konklusjoner og anbefalinger» i NNV's energimelding. Energiutvalgets formann, Hugo Parr, redegjorde og svarte på spørsmål. Forøvrig ble bruken av Norges oljeinntekter og befolkningsspørsmålet inngående drøftet og vedtak fattet. Jaktlovutvalgets utredning om viltstell, jakt og fangst forelå og den videre behandlingsform i NNV ble vedtatt. Det ble sendt to henvendelser til Regjeringen vedrørende Finnmarksvidda. Også forholdet «Skogbruk-naturvern» ble drøftet.

Blant «interne saker» førte debatten om hovedlinjene for NNV's virksomhet bl. a. til bred diskusjon om samarbeid med andre organisasjoner, herunder L.O.

Årsmelding og regnskap for 1973 ble behandlet uten merknader. Budsjettbehandlingen foranlediget drøftelser om verving og utvidelse av Norsk Natur til 6 nr. i året. Kontingentsatsen ble opprettholdt. Resultatet av valgene fremgår av oversikten bakerst i årsmeldingen.

Forøvrig vises til «Norsk Natur» nr. 3/1974 hvor protokollen fra representantskapsmøtet er gjengitt i sin helhet som innstiftet bilag.

Landsstyre og styreutvalg

hadde i 1974 henholdsvis 6 og 5 møter. Landsstyret behandlet 84, styreutvalget 70 saker, hvorav flere større saker som er blitt behandlet i flere møter.

Forbundets faste komiteer er:

Finanskomite, Program- og vedtektskomite og Redaksjonskomite. (Se også oversikt bakerst i årsmeldingen.)

Finanskomiteen fungerer som rådgivende organ for landsstyret, men vil også ved direkte engasjement arbeide for å styrke NNV's økonomi til finansiering av aktuelle saker.

Program- og vedtektskomiteen skal i overensstemmelse med vedtak og synspunkter som fremkommer fra kretsforeningene, representantskapet eller landsstyret, fremme forslag til endringer av/tillegg til NNV's vedtekter, arbeidsprogram og retningslinjer for arbeidet. Komiteen skal dessuten kunne fremme forslag til endringer på eget initiativ.

Redaksjonskomiteen: Redaksjonskomiteen er rådgiver for redaktøren og skal bistå ham i arbeidet med forbundets utadrettede opplysnings- og informasjonsvirksomhet, herunder bl. a. tidsskrift og andre trykksaker, pressetjeneste

og annen kontakt med massemedia, utstillinger, produksjon og undervisningsmidler og annet arbeid i skole- og undervisningssektoren. Komiteen sammenkalles når redaktøren eller minst to av komiteens medlemmer ønsker det.

Utvalg oppnevnt i 1974

ERNÆRINGSUTVALG

Den 26. april ble det nedsatt et «ernæringsutvalg» med følgende mandat:

Utarbeide forslag til NNV's offisielle syn på

- norsk ernæringspolitikk sett i relasjon til landets selvforsyningsgrad og menneskets fysiologiske behov.
- norsk selvforsyningsgrad ut fra landets økologiske bæreevne.

Komiteen skal også arbeide for å holde medlemmer og tillitsmenn/kvinner i NNV orientert om ovennevnte emner.

Komiteens sammensetning er: Stud. med. Geir Flatabø, ernæringsfysiolog Tove Flatabø, stud. real. Tore Killingland.

VASSDRAGSVERN RÅD

I forbindelse med intensivering av arbeidet med vern av vassdrag ble det den 8. mai oppnevnt et Vassdragsvern råd (VV-rådet) med følgende mandat:

Rådet skal, generelt sett, være til støtte for NNV i det intensiverte arbeidet med vern av vassdrag. Rådet er forpliktet til å arbeide innen rammen av de prinsipielle retningslinjer som NNV har trukket opp m.h.t. en restriktiv vassdragsutbygging og med utnyttelse av gass til nødvendig energisupplement i den nærmeste fremtid. Ref. «Energimeldingen».

Rådet skal fremlegge forslag til hvorledes arbeidet bør organiseres og drives og hva det skal omfatte.

Det skal bistå med organisering, koordinering og oppfølging av arbeidet. Det skal gjennomgå og gi tilrådninger til NNV om godkjenning og videre anvendelser av de arbeider som blir utført.

Det blir en viktig oppgave for V.V.-rådet å bistå NNV med å «markedsføre» de utredninger, tanker og prinsipper som NNV har godkjent.

Rådet og dets enkelte medlemmer skal søke å opprette kontakt med og trekke til seg personer, organisasjoner m.m. som direkte eller indirekte kan være til støtte i arbeidet.

Rådets organisasjon

V.V.-rådet består av 8 medlemmer med varamenn. Medlemmer og varamenn oppnevnes av NNV's styreutvalg.

Rådet skal ha en fast arbeidende sekretær som samtidig er medlem av rådet. Rådet samarbeider dessuten med NNV's vassdragskonsulent (Thor Midteng), som deltar i rådsmøtene når han har anledning til det.

Rådet rapporterer til NNV's generalsekretær, som legger sakene frem for NNV's styre i h.t. vanlig praksis.

Rådets sammensetning: Bodil Anker, Oscar Thams Breien, Jens Bugge, Øystein Dahle, Karl Georg Høyer, Johan H. Marstrander, Cornelius Schilbred, Morten Werring.

Varamenn:

Erling A. Hansen, Harald Ove Foss, Lars Eie, Jan Tore Odegard, Ragnhild Valle Hansen, Anna Marie Wishmann, Lars Nordby.

TRAFIKKUTVALG

Den 8. mai ble det nedsatt et trafikkutvalg med følgende mandat:
Utvalget skal i sitt arbeide

1. påpeke og utrede sentrale aspekter ved de forskjellige transportmidlers natur- og miljøpåvirkninger. Aspekter som tas opp bør omfatte, men ikke begrenses til
 - A. Forurensning
 - B. Ressursbruk
 - C. Arealbruk
 - D. Miljøforstyrrelser
 - E. Ulykker
 - F. Transport og trafikk generelt
 - G. Økonomi
2. å vurdere tiltak som kan eliminere eller redusere skadelige påvirkninger av natur og mennesker både på kortere og på lengre sikt.
3. drøfte strategier for å få satt disse tiltak ut i livet i Norges Naturvernforbunds regi eller på annen måte.
4. fremme konkrete forslag til handlingsprogram for Norges Naturvernforbund når det gjelder
 - A. opinionspåvirkning
 - B. påvirkning av politikere
 - C. aksjonering

Utvalgets sammensetning: Jan Usterud Hanssen, Njål Arge, Sigurd Solberg, Hjalmar Hegge.

UTVALG FOR VERN AV MARINE BIOTOPER

Utvalgets formann Per Svendsen, avgikk ved døden i februar.

Utvalgets øvrige medlemmer ønsket imidlertid å fortsette arbeidet hvor man bl. a. skulle foreta undersøkelser og legge fram forslag for forbundet om hvilke kystområder som burde vernes.

Utvalget hadde nytt konstituerende møte 27. mai og foreslo at utvalget fikk følgende sammensetning: Cand. real. Per Johannessen, M.A.D. phil. John

B. L. Matheus, cand. real. Tor J. Samuelsen, dr. philos. Johan Fr. Willgohs, dr. philos. Kristian Fredrik Wiborg.

Landsstyret sluttet seg til forslaget.

Sekretariatet

Forbundet leier kontorlokaler av forsikringsselskapet «Samtrygd», og i forbindelse med at lokaler ble frigiort i 2. etg. vedtok landsstyret å leie disse. Forbundet beholdt kontorlokalene i 4. etg. hvor Østlandske Naturvernforening og Natur og Ungdom ble tilbudt plass. Samtidig med flyttingen ble det installert serietelefoner som også tjener som «hustelefon».

Ved opprettelse av Vassdragsvernrådet (V.V.-rådet) ble *Oscar T. Breien* engasjert som rådets sekretær fra 1. mai og foreløpig ut året.

I forbindelse med V.V.-rådets arbeid, og for at *Thor Midteng* skulle kunne konsentrere seg om vassdragsaker, ble *Trond A. Svensson* engasjert som saksbehandler fra 1. september og foreløpig ut året.

Etter at *Inger Lise Hunnestad* fra 1. januar 1974 gikk over fra å være kontorassistent til fullmektig i salgsavdelingen, stod assistentstillingen åpen fram til 1. desember da *Sissel Lerstad* ble engasjert i stillingen foreløpig fram til 1. april 1975.

Fra 29. april fikk forbundet avgitt sivil tjenestepliktig *Ulv Holbye*. Holbye har arbeidet med en oversikt over kalksteinsgrotter.

Revisor

Forbundets regnskaper revideres av statsautorisert revisor Henning Ziesler.

Økonomien

Den økende inflasjon rammer medlemsorganisasjoner som NNV spesielt hardt og selv om 1974 ga et lite overskudd på driften må den økonomiske stilling fortsatt regnes som svak.

Kontingentene, som representerer den vesentligste del av inntekten, kan ikke justeres i takt med prisstigningen men forsøkes lagt på et nivå som holder på gamle medlemmer og ikke gjør det for vanskelig å verve nye.

NNV har dessuten en underbalanse på kr. 233 500 ved årets utgang. I tider med tildels sterk inflasjon, kan man kanskje se det som en effektiv utnyttelse av midlene å leve noe på forskudd. Underbalansen må imidlertid ligge innenfor den totale likviditetsramme og bør for NNV's vedkommende ikke overstige beløpet for skyldig kontingentandeler til kretsforeningene ved årets slutt.

Forbundets virksomhet med utgivelse og salg av publikasjoner m.v. er et skritt i retning av å bli mer selvhjulpne og har også i 1974 skaffet oss velkomne inntekter. Vi viser forøvrig til vinnings- og tapskonto samt status pr. 31.12.1974.

Beholdninger av publikasjoner og andre salgsvare er ikke aktivisert.

Kursverdien ved årsskiftet på verdipapirer som hører inn under fondene ligger ca. 2800 kroner høyere enn den bokførte verdi.

Det har i årets løp ikke vært nødvendig å trekke på kassekreditten i Christiania Bank og Kreditkasse som utgjorde kr. 50 000.

Bidrag

A. Bidrag fra offentlige institusjoner, kommuner, organisasjoner og bedrifter til driften eller som øremerkede midler:

Den Norske Stat	kr. 280 000,-
Norges Statsbaner	» 2 000,-
Oslo kommune	» 25 000,-
Stavanger kommune	» 2 500,-
Bergen kommune	» 2 000,-
Konsul Viriks legat (en forhøyelse på kr. 45 000,-)	» 125 000,-
Den norske Creditbank	» 10 000,-
Den norske Bryggeriforening	» 5 000,-
Denofa - Lilleborg	» 2 500,-
Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk	
til utg. av «Norsk Natur»	» 10 000,-
World Wildlife Fund, Norge (til «Aksjon Rovfugl»)	» 7 000,-

Forøvrig har endel kommuner gitt bidrag varierende fra kr. 200,- til kr. 300,- mens en rekke har valgt å støtte kretsforeningene direkte.

Av bundne midler ble det forøvrig overført ialt kr. 129 700,- fra 1973 og i 1974 er det ytterligere kommet til kr. 131 100,-. Det er i 1974 disponert kr. 115 300,- av disse, slik at kr. 145 500,- overføres til 1975. (Se status.)

B. Følgende firmaer, organisasjoner og personer har i 1974 bidratt økonomisk for vern av norske vassdrag:

Anton F. Andresen	kr. 1 000,-
Apothekernes Laboratorium for Specialpræparater	» 5 000,-
Ebbe C. Astrup A/S	» 500,-
P. F. Basøe A/S	» 5 000,-
Arvid Bergvall A/S	» 5 000,-
Kaare Berntsen	» 1 000,-
Haaken Christensen	» 3 000,-
Christiania Sjø og Poseidon Forsikrings A/S	» 25 000,-
Den Norske Turistforening	» 10 000,-
Dreyers Forlag	» 1 000,-
Fearnley & Egers Befragtningsforretning A/S	» 5 000,-
Bjørn D. Finnbråten A/S	» 500,-
Haakon Fretheim og Arne Næss	» 5 500,-
Leif Høegh & Co.	» 3 000,-
Skips A/S Kim	» 5 000,-
A. F. Klaveness & Co. A/S	» 5 000,-

Herman Mehren	kr.	500,-
C. Mustad & Søn A/S	»	2 500,-
Mustads Gavefond	»	2 000,-
Northern Pulp & Paper Co. A/S	»	5 000,-
A/S Olymp	»	5 000,-
F. S. Platou A/S	»	1 200,-
Jean Ramus	»	14 500,-
O. Ditlev Simonsen & Co.	»	2 500,-
Esben Thrane	»	300,-
Skips A/S Triton	»	5 000,-
Niels Werring	»	5 000,-

Organisasjonsarbeidet

KRETSTFORENINGENE - MEDLEMSTALLET

Forbundet hadde i 1974 18 tilsluttede kretsforeninger. Oppstillingen viser de enkelte foreningers og forbundets samlede medlemstall:

Kretsforeninger pers. medl.	Medl.tall 1-1-74	Tilgang -74	Avgang -74	Medl.tall 31-12-74	Netto tilvekst (avgang)
Landskapsvernet i Østfold	1118	95	190	1023	(95)
Østlandske Naturvernforening	7666	1224	1118	7772	106
Hedmark Naturvern	925	103	151	877	(48)
Oppland Naturvern	1198	160	214	1144	(54)
Buskerud Natur- og Miljøvernfor.	1144	171	171	1144	0
Vestfold Naturvern	1683	150	308	1525	(158)
Telemark Natur- og Miljøvernfor.	1160	119	255	1024	(136)
Aust-Agder Naturvern	310	109	1	418	108
Vest-Agder Naturvern	968	88	194	862	(106)
Rogaland Naturvern	1205	114	202	1117	(88)
Haugaland Naturvern	469	15	82	402	(67)
Vestlandske Naturvernforening	2272	366	182	2456	184
Møre og Romsdal Naturvern	1775	164	492	1447	(328)
Sør-Trøndelag Naturvern	2896	204	575	2525	(371)
Nord-Trøndelag Naturvern	1290	130	344	1076	(214)
Nordland Naturvernforening	1223	209	240	1192	(32)
Troms Naturvern	1032	210	257	985	(47)
Finnmark Naturv. (inkl. Sør-Var.)	387	54	63	378	(9)
Direkte tilsluttet NNV	121	32	17	136	15
Årlig betalende hovedmedl.	18 842	3717	5056	27 503	(1339)
Livsvarige medlemmer	402	10	21	391	(11)
Familiemedlemmer	397	150	7	540	143
Natur og Ungdom	1250	600	114	1736	486
Total	30 981	4477	5198	30 170	(721)

MEDLEMSVERVING

Gjennom Norsk Natur 4-73 ble det lansert en vervekampanje for 1974. Kampanjen var lagt opp som direkteverving med premier i henhold til det antall nye medlemmer som ble tegnet, eller man kunne oppgi navn på personer som kunne tenkes å ville bli medlemmer. Disse ble så tilskrevet av sekretariatet. Det ble minnet om kampanjen i Norsk Natur 1-74 og fram til 1. juni hadde det kommet inn ca. 2000 nye medlemmer.

Imidlertid viser det seg at med det medlemstall man nå har må man regne med en «naturlig avgang» på ca. 10 %. Ved intensive vervekampanjer slik som direkteverving (person til person verving) viser erfaringen at avgangen ligger på ca. 30 %.

Betydningen av kontinuerlig verving må mot denne bakgrunn tillegges stor vekt.

FORMANNSMØTET 1974

Utgangspunktet for formannsmøtet var ønsket om en gjennomgripende debatt vedrørende forhold omkring forbundets virksomhet, spørsmål om begrensning av saksfeltet, utviklingen av organisasjonen etc. Målsettingen må være å effektivisere arbeidet slik at organisasjonens innflytelse i samfunnet blir større.

Fra de enkelte foreningene ble det orientert om arbeidet, og verdifulle erfaringer og idéer ble utvekslet.

NNV's aktivitetsområde ble drøftet. I h.t. forbundets arbeidsprogram, ble det presisert at virksomheten er basert på økologiske prinsipper, NNV må derfor ha helheten for øye. Av denne grunn faller det vanskelig å kunne begrense saksfeltet. Dessuten vil det på de ulike ledd innen organisasjonen være høyst forskjellige saker som tas opp.

Utviklingen av forbundet på det lokale plan ble inngående drøftet. Alternativene som ble diskutert var en 3-ledds organisasjon forbund-kretsforening-lokallag, eller en 2-ledds organisasjon forbund-lokallag, men med et koordinerende/administrativt ledd på fylkesplanet.

Møtet konkluderte med at det primære var å skape aktivitet på lokalplanet, og at man derfor ikke burde strukturere for strams. De lokale forhold bør være avgjørende for hvorvidt man velger å nedsette egne lokallag, knytte til seg frittstående grupper eller enkeltpersoner osv.

Videre ble den eksterne og interne informasjonsvirksomheten drøftet, ved siden av vervetiltak og enkeltsaker av praktisk karakter.

NNV's BESKYTTELSE AV EMBLEM

Den 8. august 1973 ble det sendt søknad til Patentstyret om beskyttelse av NNV's emblem. I medhold av lov om varemerker av 3. mars 1961, ble emblemet beskyttet og registrert som fellesmerke fra den 18. april 1974 i varemerkeregisterets klasser 1, 2, 3, 4, 5, 16, 25, 31, 32 og 35.

REPRESENTASJON I INTERNASJONALE ORGANER

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (I.U.C.N.).

Forbundet har i flere år vært medlem i I.U.C.N. I 1973 ble også Staten v/ Miljøverndepartementet medlem. Spørsmålet om fortsatt medlemskap for forbundet har vært vurdert, og den økonomiske, så vel som den representasjonsmessige side ved medlemskapet har vært drøftet med departementet uten at det har lyktes å avklare spørsmålet.

Føderasjon til fremme av europeiske natur- og nasjonalparker.

Forbundet har tiltrådt den nystiftede føderasjon til fremme av europeiske nasjonalparker. Føderasjonen har i dag tilslutning fra naturvernorganisasjoner i 14 europeiske land hvorav 4 fra Øst-Europa.

Landsstyret fastsatte kontingenten til US \$100,- pr. år på linje med kontingenten i I.U.C.N.

NORDISKA OLJESKYDDUNIONEN

Forbundet er representert ved kontorsjef Roar Sæther. Unionen, som ble stiftet 10. juni 1964, har som oppgave, gjennom informasjons- og opplysningsarbeid, å arbeide for å hindre oljeforurensning til havs.

PROSJEKT ULV

Forbundet er representert ved Magnar Norderhaug.

KONTAKT MED KRETSFORENINGENE

Organisasjonssekretær Per Valset besøkte i tiden 4.-20. mars kretsforeningene med unntak av de 3 nordligste foreningene.

I likhet med tidligere besøksreiser var det primært organisasjonsmessige forhold som ble tatt opp og særlig de administrative sidene av foreningsarbeidet.

I forbindelse med konkrete naturvernsaker har konsulent Thor Midteng besøkt flere kretsforeninger.

NATUR OG UNGDOM

Natur og Ungdom har hatt stor økning i både aktivitet og i størrelse. Siden forrige årsrapport er medlemstallet godt og vel passert 2000 og antall lokalforeninger er steget til mellom 60 og 70.

Økningen i aktivitet har blant annet slått ut i et sentralt økologiseminar og flere lokale seminar hovedsaklig om befolkningsspørsmålet. Videre har Natur og Ungdom gitt ut et temahefte om befolkningsproblematikken i tillegg til de 4 vanlige nummer av Skog og Mark.

Natur og Ungdom har også deltatt i mange tverrpolitiske aksjoner og vært svært aktive der f. eks. i Alternativ Oljedebatt.

Preben Ottesen har vært formann i 1974.

Naturvernsaker

Landsstyre og sekretariat har flere ganger vært inne på spørsmålet om NNV bør begrense sitt saksområde. Bakgrunnen er bl. a. kapasitetsvanskeligheter ved sekretariatet. Dette spørsmål ble drøftet mer i detalj på landsstyremøtet den 27. september.

Landsstyret kom frem til at det ville være vanskelig og uheldig å gå til en innsnevring av saksområdet, bl. a. fordi NNV baserer sin virksomhet på økologiske synspunkter, og derfor må ha helhet og allsidighet for øye, samt at det i de ulike ledd innen organisasjonen til enhver tid vil være meget forskjellige, men høyst aktuelle saker å ta opp.

Landsstyret mente derfor at spørsmålet også må sees i sammenheng med den organisatoriske utviklingen, ikke minst styrking av saksbehandlingsmulighetene på lokalplanet.

Betydningen av å kunne sikre de resultatene man hadde oppnådd ble også presisert. Dersom NNV er for ensidig opptatt av «frontlinja» kan man lett forsømme nødvendig vedlikeholdsarbeid i saker der vi tidligere har markert oss sterkt og oppnådd positive resultater.

Landsstyret konkluderer derfor med at NNV fortsatt må engasjere seg på alle saksfelter.

1. VERN AV NATUROMRÅDER OG -FOREKOMSTER

Ornitologisk viktige våtmarker i Norge.

I april fikk NNV fra Miljøverndepartementet oversendt til uttalelse en oversikt over ornitologisk viktige vårmarksområder i Norge.

Vi ga departementet honnør for raskt arbeid med registreringene av de 40 første verneverdige biotopene, og uttrykte ønske om at departementet ville prioritere det nødvendige utredningsarbeid med sikte på snarest å få sikret områdene i medhold av naturvernloven.

I likhet med departementet, betrakter Naturvernforbundet den foreliggende oversikt som foreløpig. Det er klart at Norge, med så stor variasjon i bl. a. klima, topografi og geologi, har atskillig flere interessante og representative vårmarkslokaliteter enn de 40 som til nå er listet opp.

NNV minnet forøvrig departementet om flg. forhold: Erfaring tilsier at så snart det blir alment kjent at myndighetene sysler med planer om vernetiltak for et område, setter grunneieren igang med inngrep for å hindre dette.

I vårt brev presiserte vi derfor betydningen av å få etablert et effektivt varslingsystem, slik at departementet raskt kunne få verneområdet midlertidig fredet i medhold av naturvernlovens § 18.3.

Vern av kyst- og sjøområder (jfr. årsmeldingen 1973).

Fra NTrNV mottok forbundet i april et verneforslag for tre koralllokaliteter, samt forslag om vern av Prestvågen i indre del av Trondheimsfjorden.

Forslagene ble oversendt vårt «kystbiotoputvalg» til videre behandling. Som ny formann i utvalget etter Per Svendsen er oppnevnt cand. real. Tor J. Samuelsen, Havforskningsinstituttet i Bergen.

Øvre Anarjokka nasjonalpark.

12. april 1967 gikk Stortinget inn for opprettelse av Øvre Anarjokka nasjonalpark i Finnmark. Industridepartementet ba imidlertid om at fredningsforslaget ikke ble gjennomført før geologiske undersøkelser med sikte på malmforekomster var avsluttet. Siden 1962 har Falconbridge Nikkelverk hatt slike undersøkelser i gang.

Noen tidsplan for når fredningsplanene skulle iverksettes var ikke bestemt, men i brev av juni 1970 fra Kommunaldepartementet til bedriften ble det satt frem krav om at undersøkelsene skulle være avsluttet senest ved årsskiftet 1973/74. Denne fristen ble bekreftet av Miljøverndepartementet i et nytt brev av juli 1973.

I januar 1974 henvendte NNV seg til Miljøverndepartementet og ba om at departementet umiddelbart måtte etterkomme stortingsvedtaket fra 1967. Etter vår mening var de innrømmelser som iflg. stortingsvedtaket skulle gis industriinteressene imøtekommet fullt ut. Falconbridge Nikkelverk hadde ikke kunnet dokumentere drivverdige funn og det var derfor klar hjemmel for en øyeblikkelig etablering av den foreslåtte parken, hevdet forbundet.

Bedriften ønsket imidlertid å fortsette letingen. Miljøverndepartementet oppnådde iflg. kompromissløsning: Falconbridge Nikkelverk skulle få lov å fortsette letingen innenfor et begrenset område. Dette område skulle trekkes ut av nasjonalparkforslaget og erstattes med en forholdsvis betydelig utvidelse av parken i et annet tilgrensende område.

Miljøverndepartementets nye forslag til nasjonalpark ble sendt Naturvernforbundet til uttalelse i oktober.

Trollheimen nasjonalpark.

I januar -74 foreslo professor Olav Gjærevoll overfor naturvernkonsulentene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal at det burde opprettes en nasjonalpark i Trollheimen.

Om det foreslåtte nasjonalparkområdet uttalte Gjærevoll bl. a. at «det kan med største rett sies at det er et av nøkkelområdene for forståelsen av vårt lands historie under og etter siste istid».

Den urørte del av Trollheimen er, spesielt på grunn av vassdragsreguleringer, etterhvert blitt mindre, og Gjærevoll fremholdt i sitt brev at «nødvendigheten av vernetiltak er blitt større dersom en vil beholde de særegne naturkvaliteter som fjellområdet byr på og unngå en ytterligere utarming av det».

Gjærevoll antydte iflg. avgrensning (nasjonalpark + buffersone): Gjørdalass utløp i Gjevilvatnet - Svahøas topp - Grønhøas topp - Minilla - Minillkroken - Volafjellet - Gravurdfjellet - Raudfjellet - Trollhytta - Tindfjellet - Blå-

nebba – Trollhøtta – Tohatten – Gjevilvatnets vestende – derfra Gjevilvatnets strand fram til Gjærdølas utløp.

Naturvernforbundet ga i et brev til de to fylkers naturvernkonsulenter sin generelle støtte til forslaget, uten at vi har tatt stilling til *verneformen*.

Semsvannområdet i Asker.

I november 1973 fremla Miljøverndepartementet forslag om opprettelse av landskapsvernområde omkring Semsvannet i Asker – med antydning om at det også skulle bli aktuelt å opprette flere naturreservater og naturminner innenfor området.

ØNV støttet forslaget og uttalte bl. a.:

«Denne kombinasjonen av fredning av et vakkert og egenartet natur- og kulturlandskap som bidrar til vern av jordområder i en presskommune finner ØNV meget heldig. Jordbruksområdene innen landskapsvernområdet vil få en tilfredsstillende sikring for framtida, og det gis muligheter for langsiktig planlegging samtidig som områdets mangfold vil gi meget store rekreasjonsmuligheter for befolkningen.»

Naturvernforbundet avga egen uttalelse der vi støttet ØNV. I tillegg ga vi uttrykk for at fordi man her befinner seg i et pressområde er det spesielt viktig å sikre området snarest.

Blant spesielle verdier innen området fremhevet vi at

- enkelte forekomster av edellauvskog er høyt prioritert på landsplanen,
- Skaugumsåsens skrenter og topplatå inneholder fuglebiotoper av nasjonal verdi,
- et område ved Samsvika i dag er den eneste viktige lokaliteten for permfossiler i Norge. Lokalitetene med permiske sedimentære bergarter i dette området er de nordligste kontinentale permsedimenter vi kjenner i Europa.

Forslag om opprettelse av et fuglereservat i Munkefjord–Neiden i Sør-Varanger.

Finnmark Naturvern foreslo i mars 1973 at forbundet burde fremme verneforslag for et område innerst i Munkefjorden i Sør-Varanger – med bakgrunn i et registreringsarbeid foretatt av Steinar Wikan.

Uttalelser ble innhentet fra forskjellige instanser innen kommunen og april 1974 vedtok landsstyret å oversende forslaget til Miljøverndepartementet.

Det foreslåtte området er på ca. 10 000 da. Under registreringsarbeidet ble 76 fuglearter observert i eller ved Munkefjorden.

Wikans vurdering av områdets verneverdi er flg.:

«Munkefjorden fra Kabelnes–Sandtangen inn til utløpet av Munkeelva, en strekning på ca. 8 km, er et viktig næringsområde for en rekke fugleslag. Særlig er det sandstrendene, elvemunningene og de grunne bankene som er næringsgrunnlaget. En mengde arter trekkfugl har tilhold ved fjorden i kortere eller lengere tid av året, og for disse er området trolig en livsviktig rasteplass. Det er av stor viktighet å bevare området og næringsgrunnlaget for

fremtiden. En industriutbygging f. eks. eller andre vidtgående tekniske inn-
grep i naturforholdene innerst i fjordarmen vil få store konsekvenser for
fuglelivet. Likeledes kan forurensninger av Munkelva og Neidenelva skade
næringsdyrene i fjorden og dermed det høyere dyreliv.»

Øra-området ved Fredrikstad (jfr. årsmeldingen 1973).

1. februar 1974 avga Øra-utvalget sin innstilling til Miljøverndeparte-
mentet. Naturvernforbundet fikk innstillingen til uttalelse. Forbundet ga bl. a.
uttrykk for at det er av stor betydning at Utvalget i sin konklusjon fastslår de
verneinteresser som er knyttet til Øra og at det betegnes som «de største grunt-
vannsområder av denne typen i Norge». Likeledes var vi tilfreds med at Øra-
utvalget erkjenner at saltgehalten i Gansrødbukten med tilstøtende områder
hadde økt og at dette forhold derfor truer plante- og dyrelivet i området.

Øra-utvalget uttaler bl. a. at ved å flytte moloene og grave en kanal, vil
man kunne øke ferskvannstilførselen tilstrekkelig. Naturvernforbundet hevdet
at kanalprosjektet måtte gis høyeste prioritet slik at tilstrekkelig ferskvann-
tilførsel til Gansrødbukta ble opprettet før vekstsesongen 1974.

Øra-utvalget hevdet videre at Øra-området er et gunstig alternativ for søppel-
fylling i Nedre Glommaregionen. Forbundet kunne ikke godta dette syn og
hevdet at fyllinga innebærer fare for skadelig avrenning ut i gruntvannsom-
rådene. Vi krevde derfor totalforbud mot fortsatt søppeltømming. Videre
mener forbundet at disponering av søppelfyllingsområdene til evt. utbyggings-
formål, må skje under strengeste kontroll.

Naturvernforbundet gjentok i uttalelsen sitt tidligere forslag om midler-
tidig å sikre området i medhold av Naturvernlovens § 18.3. Forøvrig ba vi
departementet forsere sitt arbeid med sikte på permanent vern av Øra som
naturreservat.

Øra-utvalget foreslo selv å fortsette sitt arbeid, bl. a. for å følge utviklingen
i området – et forslag forbundet støtter.

Vern av Øraområdet har i høy grad vært av interesse for almenheten.
Forbundet har merket seg denne interessen og har i sitt arbeid for vern av Øra
også stått som eksponent for de ønsker og krav som er fremmet. Da Norges
Naturvernforbund i sin formålsparagraf stadfester sin opiniondannende virk-
somhet og således fremmet den alminnelige opinions synspunkter når det
gjelder natur- og miljøvern, foreslo vi tilslutt i vår uttalelse at Øra-utvalget ble
forsterket med en representant fra Norges Naturvernforbund i den neste
planfase. Vi har innen årets utgang ikke mottatt svar på henvendelsen.

2. ENERGISPØRSMÅL

Publikasjonen «Energi, miljø og samfunn» (jfr. årsmeldingen 1973).

Våren 1974 la energiutvalget frem en oversikt over aktuelle norske energi-
alternativer. Mens NNV tidligere hadde gitt uttrykk for prinsipielle syns-
punkter på delproblemer, forelå nå mulighet til å vurdere energisituasjonen

samlet, og å vurdere de forskjellige energiformenes virkninger på miljø og samfunn.

Foruten oversikten hadde energiutvalget formulert forslag til «Konklusjon og anbefalinger». Særlig dette avsnitt var gjenstand for drøftelser i landsstyret og på representantskapsmøtet. Med mindre endringer vedtok landsstyret å utgi «Energi, miljø og samfunn» som NNV's publikasjon. Publikasjonen er sendt alle stortingsrepresentanter, regjeringsmedlemmer og embetsmenn i de aktuelle departementer, foruten at den har vært til salgs. Et vesentlig moment ved distribusjonen var at den skulle gi våre politikere informasjon før behandlingen av Stortingsmelding nr. 10 (1973-74) om Norges energiforsyning i fremtiden. Publikasjonen har fått meget god omtale fra alle hold, ikke minst politisk.

En foreløpig følge av at NNV nå har gitt ut en energioversikt og formulert anbefalinger for Norges energipolitikk, er at flere politiske partier synes å følge opp. Dessuten har «Energi, miljø og samfunn» betydd meget for forbundet på landsbasis og for kretsforeningene på det lokale plan i debatten om atomkraft, norsk oljepolitikk og vassdragsreguleringer.

Det internasjonale energibyrå (IEA) og «ECG-avtalen».

Spørsmålet om Norges eventuelle tilknytning til IEA ble tatt opp i et brev til Regjeringen i november. Forbundet ga her bl. a. uttrykk for at Norges forhold til IEA burde gjøres til gjenstand for en alminnelig og åpen debatt før Stortingsmelding nr. 100 (1973-74) om «Energiforsyningen i Norge i fremtiden» ble behandlet i Stortinget.

Utvalg til fremme av økonomisk energibruk.

Ved Kgl. res. av 20. september 1974 ble det nedsatt et utvalg til fremme av økonomisk energibruk i Norge.

NNV sendte Industridepartementet et brev med anmodning om å utvide utvalget med ett medlem fra Norges Naturvernforbund. Som begrunnelse anførte vi bl. a.:

«Så vidt Norges Naturvernforbund (NNV) forstår, skal utvalget vurdere:

- a. tiltak som raskt kan redusere veksten i energiforbruket og
- b. tiltak som kan påvirke overgangen fra én energibærer til en annen.

Disse to oppgavene er av svært forskjellig karakter. Overgangen fra én energibærer til en annen forventes styrt ved avgiftspolitik og eventuelt ved rasjonerings tiltak. Dette er en sak som i stor grad berører interessegrupper som f. eks. boligbyggelagene, og det er rimelig at disse er tatt med i utvalget hva angår denne saken.

Tiltakene som skal redusere veksten i energiforbruket berører derimot et langt videre felt enn styringsproblemet mellom forskjellige energibærere. Her må man anta at prismekanismen alene ikke er tilstrekkelig, men at man også bør vurdere spørsmål som gjenvinning av materialer, overgang til mindre energikrevende transportformer, endringer i industristruktur og forandringer

i forbruksmønster. NNV mener at det er mulig og nødvendig å treffe mer grunnleggende tiltak for å redusere energiforbruket, enn bare å endre avgiftssystemet.»

Norges Naturvernforbunds anmodning om å bli tatt med på råd, på lik linje med interesseorganisasjoner som Norske Elektrisitetsverkers Forening, Norges Industriforbund og Norske Boligbyggelags Landsforbund, ble ikke etterkommet.

NNV's vassdragsvernråd.

Det har vært avviklet 8 rådsmøter samt et stort antall gruppemøter og konferanser i 1974.

Rådet konsentrerte seg først om intern organisasjon, arbeidsordning og plan, samt klarlegging av rådets prinsipielle synsmåter. Det er nedsatt følgende temagrupper: «Verdi/økonomi», «Teknisk», «Energiforbruk», «Vannkraftutbygging», «Juridisk gruppe», og «P.R.-gruppe».

Arbeidsformen gir god bredde, og rådet har knyttet til seg en betydelig ekspertise. Det er lagt stor vekt på å utrede spørsmålene om gass som supplement til vannkraft.

P.R.-gruppen er kommet i gang med en intensivert pressedejobb omkring de aktuelle tema og planlegger program i radio og fjernsyn.

Hardangervidda (jfr. årsmeldingen 1972).

NNV har hele tiden hatt god kontakt med «Utvalget for samordnet planlegging av Hardangervidda», oppnevnt ved Kgl. res. 20. august 1971. Utvalget leverte sin innstilling 30. mai 1974, utgitt som NOU 1974: 30 A og 30 B. Utvalget har utført et grunnleggende og særdeles verdifullt arbeide, som kan tjene som forbilde for liknende studier i andre naturområder.

En svakhet er at vassdragsutbygging ifølge mandatet ikke skulle utredes. Utvalgets plan om en meget stor nasjonalpark og tilstøtende landskapsvernområder er under vurdering i forbund/kretsforeninger.

Dagalifallene.

Ved behandling av verneplan for vassdrag fattet Stortinget i 1973 vedtak om at Dagalifallene skulle henvises til konsesjonsbehandling, og i mai 1972 sendte NNV ut forhåndsmelding om at Buskerud Kraftverker planla reguleringer.

Buskerud Kraftverker fremmet konsesjonssøknad på forsommeren 1974 og Miljøverndepartementet har bedt om forbundets uttalelse innen 1. mars 1975.

Buskerud Natur- og Miljøvernforening vedtok på sitt årsmøte -74 en henvendelse til alle partigrupper i Stortinget. Det ble her tatt klar avstand fra enhver videre vassdragutbygging på Hardangervidda. NNV tiltrådte uttalelsen.

Henvendelsen gir de viktigste prinsipielle grunner mot utbygging av Dagalifallene.

fallene, både separat og som en del av hele Hardangervidda-komplekset, i tråd med hva NNV tidligere har uttalt.

Forbundet støtter opp under informasjons/aksjonsgrupper med sikte på å motarbeide utbyggingsplanene.

Eifjord-verkene Syd, Veig og Erdalselv.

NVE's planer for de vassdrag som inngår under betegnelsen Eidfjord-Verkene Syd ble delvis kullkastet ved Stortingets behandling av verneplanen i 1973, idet Kinso og Opo ble varig vernet. Et flertallsforslag om at Veig og Erdalselv skulle konsesjonsbehandles for at saken skulle bli bedre belyst, ble imidlertid vedtatt i Stortinget. NVE's nye planer for disse vassdrag ble fremlagt i to alternativer, datert des. 1973.

NNV avga sin uttalelse i april 1974. Også her ble det lagt stor vekt på behovet for å se Hardangervidda under ett. Forbundet motsatte seg enhver ytterligere regulering. Sperstadutvalgets sterke uttalelser om verdien av Hardangervidda og flertallets prinsipale konklusjon, «Hardangervidda vernes mot videre utbygging», ble påny trukket fram. Videre ble det pekt på at et av alternativene var langt mer omfattende enn hva Stortinget hadde ønsket utredet. Også det andre alternativet var helt uakseptabelt. Sluttelig hevdet forbundet at en ny vurdering med redusert fremtidig energibehov måtte legges til grunn for videre avgjørelse i alle konsesjonssaker. Det ble uttrykt håp om at forbundets utredning «Energi, miljø og samfunn» ville bli tillagt vekt i denne sammenheng.

Konsesjonssaken Veig er fortsatt under vurdering i NVE's hovedstyre, og Ullensvang kommune har foreløpig ikke villet uttale seg.

NNV støtter pågående informasjons-/aksjonsarbeider med sikte på å hindre utbygging.

Jotunheimen/Breheimen.

I desember 1973 la NVE, Statskraftverkene, frem sin søknad om reguleringer og overføringer i Jotunheimen/Breheimen.

Det er den mest omfattende vannkraftutbyggingsplan som hittil er lansert i Norge. Planen inneholder to hovedalternativer – et med overføring av øvre del av Ottavassdraget mot Loen – et med utbygging av vassdragene etter sin naturlige fallretning. Vassdragsvesenet går inn for førstnevnte alternativ.

Naturvernforbundet avga sin uttalelse om planene 2. oktober 1974. NNV støttet Sperstadutvalgets flertall som hevder at «det ville være ønskelig at det ikke ble satt i gang noen utbygging i Jotunheimen, kommende 10-års periode. For det første fordi både spørsmål vedrørende energiforsyningen og verneinteressene i løpet av en slik periode må ventes å bli langt bedre klarlagt enn nå. For det andre fordi energitilgangen i 1970-årene likevel vil kunne bli stor nok til å oppfylle Regjeringens langsiktige målsetting».

Vi fremhevet konsesjonssøknadens generelle mangel på systematiske tverrfaglige undersøkelser av ikke-teknisk karakter, f. eks. analyser av forventede

virksomheter på verne- og næringsinteresser, sysselsetting og bosettingsmønster.

Vi påpekte at Miljøverndepartementet har sanksjonert, og for Finnmarksviddas vedkommende tatt initiativ til opprettelse av offentlige utredningsutvalg som skal trekke opp langsiktige retningslinjer for disponering av ressursene innen de store vassdragsområdene Hardangervidda, Saltfjellet og Finnmarksvidda. Vi hevdet at Jotunheimen/Breheimen i minst like sterk grad er kvalifisert for samme behandling.

NNV krevde derfor at:

- Miljøverndepartementet så snart som mulig tar initiativ til opprettelse av et bredt sammensatt offentlig utvalg med mandat å foreta en totalvurdering av Jotunheimen/Breheimen med hensyn til areal- og ressursdisponering, herunder konsekvensutredning av en utbygging for berørte interesser i fjellområdene og i de direkte/indirekte berørte bygdelag.
- Utvalgets innstilling bl. a. må sendes de berørte kommuner til uttalelse. Da en slik innstilling vil bli et nøkkeldokument i kommunenes vurderingsgrunnlag av de foreliggende utbyggingsplaner, må kommunestyrenes endelige standpunkt til Statskraftverkens konsesjonssøknad utsettes inntil innholdet i innstillingen er betryggende bekjentgjort og vurdert innen kommunen.
- Miljøverndepartementet ber Industridepartementet stille den videre behandling av konsesjonssøknaden i bero inntil Utvalgets innstilling foreligger.

Naturvernforbundet tok i juni initiativ til opprettelse av frittstående grupper i hver av de berørte kommunene. Gruppene skal på forskjellige måter arbeide for å skape en opinion bak kravet om en utsettelse av planene. Forbundet har holdt god kontakt med gruppene og vil fortsatt samarbeide.

Glommens og Laagens Brukseierforening sendte i mai ut forvarsel om planer for et nytt magasin i Smådalen, i forbindelse med at A/S Eidefoss er interessert i en utbygging av fallet mellom Smådalsvatn og Tessevatn.

Naturvernforbundet hevdet i en uttalelse til Miljøverndepartementet at Smådølas nedslagsfelt hører til kjerneområdene i Jotunheimen og at planer om inngrep her ikke må gjøres til gjenstand for separat vurdering og behandling, men medtas i en helhetsvurdering av Jotunheimen/Breheimen.

Saltfjellet (jfr. årsmeldingen 1973).

I september 1973 la Saltfjell-Svartisutvalget frem sitt arbeidsprogram. Utvalget vil utarbeide en plan som iflg. arbeidsprogrammet vil omfatte målsetting og hovedretningslinjer for areal- og ressursdisponering i Saltfjell-Svartisområdet (planen skal inngå som en del av regionplanene for Nord-Helgeland og Saltenregionen). Spørsmålet om vannkraftutbygging og vurdering av konsekvensene for interesser i området og distriktet vil også bli en betydningsfull del av planarbeidet.

Utvalget vil bl. a. foreta analyser av hvilke konsekvenser ulike alternativer for kraftutbygging vil få for verne- og næringsinteresser, sysselsetting, regionale livsvilkår og det regionale bosettingsmønster.

NoNV kom i mars 1974 med kommentarer til arbeidsprogrammet. Foreningen mente at dersom opplegget ble fulgt, ville man sitte tilbake med et meget verdifullt materiale. Arbeidsopplegget for Saltfjellet burde også kunne tjene som modell for andre områder, mente foreninger.

Som nevnt i fjorårets årsmelding har NNV tatt kontakt med grotteforsker Ulv Holbye med sikte på å få kartlagt og beskrevet de mange kalksteinsgrotter innenfor utbyggingsområdet. Kontakt er også tatt med Miljøverndepartementet og Saltfjellutvalget – som mente det var behov for en slik registrering. Miljøverndepartementet har også gitt økonomisk støtte til arbeidet.

Ulv Holbye påbegynte sitt arbeid i slutten av april 1974. Det har i første rekke omfattet systematisk registrering av alle kjente kalksteingrotter, samt gjennomgåelse av tilgjengelig litteratur.

Finnmarksvidda.

Fra forbundets representantskapsmøte 7. og 8. juni ble det sendt en henstilling til Regjeringen om snarest å ta kontakt med Nordisk Samisk Institutt med sikte på å få utarbeidet en samlet plan for vern og bruk av natur og naturressurser i de samiske områdene, spesielt indre Finnmark.

I et annet brev ble det henstilt til Regjeringen snarest å få etablert et fjellpoliti for Finnmark. (Brevene er i sin helhet gjengitt i Norsk Natur nr. 3/74).

Den 28. juni la Regjeringen frem St.meld. nr. 13 «om en aksjonsplan for de sentrale samiske bosettingsområder». På side 16 i meldingen heter det bl. a.: «På bakgrunn av det som er uttalt i St.meld. nr. 33 for 1973–74 om behovet for en samlet plan for vern og bruk av naturressursene i sameområder, vil Miljøverndepartementet ta initiativ til å få opprettet et rådgivende ressursutvalg for Finnmarksvidda og tilgrensende områder. Utvalget bør ha representanter fra vedkommende kommuner, fylke, departementene og de samiske interesser. Mandatet vil omfatte disponeringen av naturressursene, herunder bl. a. vurdering av planer om større inngrep i naturen. Utvalget vil kunne gis mandat til å vurdere saker utenfor det egentlige planområdet når dette ansees ønskelig for å få sakene vurdert i sammenheng.»

Fra Miljøverndepartementet har Naturvernforbundet fått bekreftet at vurdering av de forskjellige vassdragsreguleringsplanene på Finnmarksvidda vil bli inkludert i dette utvalgs mandat. Utvalget vil iflg. departementet bli oppnevnt av Regjeringen i nær fremtid.

Finnmark Naturvern ba i brev til Miljøverndepartementet av 31. oktober om å bli representert i Utvalget. Svar er ennå ikke mottatt.

I april la NVE, Statskraftverkene frem sin søknad om regulering og utbygging av Altavassdraget. Naturvernforbundet mente det var behov for ytterligere naturverninteveneringer før søknaden ble realitetsbehandlet og oversendte i oktober Miljøverndepartementet en «Oversikt over verneverdier knyttet til Alta-Kautokeinovassdragets nedslagsfelt og tiliggende områder. Behov for inventeringer» – utarbeidet av cand. real. Øystein Dalland.

Miljøverndepartementet hadde innen årets utgang ikke fastsatt noen uttalelsesfrist om konsesjonssøknaden.

I brev til NVE, Vassdragsdirektoratet, av 4. desember 1974 ber departementet om ytterligere utredning av vernehensyn og virkninger av en tventuell utbygging samt

- vurdering av kraftbehov og kraftdekning i Finnmark frem til ca. 1990 og om hvilke energimuligheter som finnes,
- orientering om hvilken betydning utbedring av linjenettet, samkjøringsmuligheter og kraftleveranser fra Sverige og Sovjet kan få for kraftforsyningen i Finnmark.

Ulla-Førre (jfr. årsmeldingen 1973).

I juni 1974 samtykket Stortinget i at det ble gitt konsesjon til det mest omfattende alternativ for utbygging av Ulla-Førre.

I tolvte time vendte forbundet seg til Stortinget og ba om at saken ble utsett fordi den var mangelfullt belyst og fordi det forelå formelle feil ved saksbehandlingen. Disse punkter ble anført:

M a n g l e r :

- A. Det foreligger ingen samlet utredning om områdenes verdi urørt av vassdragsreguleringer.
- B. Det foreligger ingen samlet totalvurdering av den virkning utbyggingen vil få for lokalsamfunnene.
- C. Det foreligger ingen samlet vurdering av utnyttelsen av heiområdene sør for Haukeliveien. (Se neste side pkt. D.1.)
- D. Klimautredningen er meget mangelfull.
- E. Fiskeritutredningen er mangelfull m.h.t. endret vannkvalitet i Lågen.
- F. Utredning og vurdering av reguleringenes virkninger på fjordenes økosystemer foreligger ennå ikke.
- G. Vi kjenner ikke til at risiko for og følger av dambrudd ved Storvannsdammen er utredet.
Heller ikke utredning av sikkerhet i forbindelse med ferdsel for mennesker og dyr generelt.
- H. Begrunnelsen for bruk av et slikt flerårsmagasin som Blåsjø er tynn.
Andre alternativer er ikke seriøst utredet. Regjeringens energimelding burde vært behandlet først.

F o r v a l t n i n g e f e i l :

- A. Fra Statskraftverkernes side:
 1. For tidlig utsendt konsesjonssøknad i forhold til den totale planlegging.
 2. Skatteavtalen som i praksis binder de berørte kommuner til å støtte det mest omfattede alternativ.
 3. Løfte om veier, unødvendige for kraftutbyggingen.

B. Fra Rogaland fylkes side:

1. Press på kommunene i o.m. skatteavtalen.
2. Naturvernkonsulentenes uttalelser har ikke fulgt saken.
3. Miljøverndepartementets pålegg om verne-representasjon i fjellplan-utvalget for Setesdals Vesthei ikke imøtekommet.

C. Fra kommuneadministrasjonens side (særlig Suldal – opplysningene fremkommet i dagspressen):

1. Kommunestyrerepresentantene fikk bare ca. en uke på å sette seg inn i saken.
2. Saksdokumentene var stemplet «Konfidensielt».
3. Pressen hadde sperrefrist til etter kommunestyrebehandlingen.
4. Kommunestyrerepresentantene ble ikke forelagt uttalelsen fra Direktoratet for jakt, viltstell og ferskvannsfiske da denne forelå (pr. i dag ikke forelagt).

D. Fra Statens side:

1. Til tross for gjentatte purringer tok det meget lang tid før Kommunaldepartementet tok initiativ til at det skulle lages fjellplan for disse heiene (Fjellplanen foreligger ennå ikke, men de delene som er offentlig kjent forutsetter full utbygging av Ulla-Førre og Øvre Otra).
2. Industrikomiteen foretok befaring av fjellet vinterstid uten å ha fått saken oversendt.

Den 13. september 1974 ble Statskraftverkene meddelt konsesjon uten at nevneverdige hensyn var tatt til NNV's synspunkter.

Åbjøra (jfr. årsmeldingen 1972).

I januar orienterte NNV Miljødepartementet om at vi aktet å legge frem et nasjonalparkforslag for Åbjøraområdet.

Befaring langs hele vassdraget ble foretatt i august s.å., og åpent møte arrangert på Terråk den 11. august. Det ble videre tatt personlig kontakt med den største grunneieren i området, flere kommunestyrerepresentanter, den viktigste rettighetshaveren til den lakseførende del av elva samt en rekke enkeltpersoner i Åbygda og på Terråk.

Hele Åbjøras nedslagsfelt danner en naturlig geografisk enhet og bosettingen og bruken av området har fulgt en naturlig utvikling – basert på det naturgrunnlaget i området. Bosettingen i området er utelukkende basert på reindrift, skogbruk og jordbruk.

Den øvre del av området er etter forbundets mening meget aktuelt som nasjonalpark. Men fordi nedslagsfeltet danner en verdifull naturlig enhet – såvel geografisk som kulturelt – kom NNV under arbeidet med verneplanen frem til at *hele* nedslagsfeltet burde ha en eller annen form for vernestatus. Vi ble stående ved at naturvernlovens bestemmelser om *landskapsvernområde* burde være et tilstrekkelig middel til å sikre området for fremtiden.

Et tilgrensende strandområde mot Tosenfjorden ble også inkludert i verneforslaget, i den hensikt å gi landskapsvernområdet størst mulig variasjonsrikdom. Forslaget omfatter et areal på vel 700 km².

I oktober ble forslaget med beskrivelse og forslag til vernebestemmelser sendt Bindal kommunestyre til behandling, samt alle grunneiere og rettighetshavere innenfor planområdet.

Bidal kommunestyre behandlet den 6. desember konsesjonssøknaden fra Nord-Trøndelag E-verk av 2. juli 1973 om full utbygging av Åbjøra. Kommunestyret vedtok å gå inn for utbygging av vassdragets øverste del. NNV's forslag om opprettelse av et landskapsvernområde ble avvist med 9 mot 8 stemmer.

Skibotnvassdraget.

I desember 1972 fremmet Troms kraftforsyning sin søknad om full utbygging av Skibotnelva.

Troms Naturvern avga uttalelse til Miljøverndepartementet i oktober 1973 og konkluderte med at behandlingen av dette vassdraget burde utsettes i 10 år - i tråd med NNV's standpunkt i vår uttalelse om verneplan for vassdrag.

Foreningen mente bl. a. at Troms fylke ikke er i noen akutt energisituasjon.

Foreningen grunnga forøvrig sitt standpunkt slik:

- Skibotn-vassdraget må tilføres vann fra Sigdalsvassdraget. Dette vil bli sterkt redusert. Det har hele tiden vært NNV's syn at Sigdalsvassdraget måtte bevares urørt av kraftutbygging.
- Skibotndalen har et meget tørt klima. En kraftutbygging vil forringe klimaet ved frostrøykdannelse, rim og nedbør. Dermed vil Skibotndalføret miste sin store verdi som friluftsområde.
- Det er fare for at reinbeitene vil bli skadelidende i østre del av dalføret. Dessuten vil trekkveiene for reinen bli stengt. Samefamiliene ved Galgo vil få sin sommerboplass neddemmet. Dette er meget uheldige inngrep overfor en folkeminoritet og en kultur som står i fare for å bukke under på grunn av stadige inngrep fra storsamfunnets side.

I desember avga Tromsø Museum en utredning om antatte skadevirkninger ved utbygging av Skibotn-, Signaldal- og Kildalvassdraget. Rapportens konkluderer med at regulering ikke kan tilrås i noen del av Skibotnvassdraget.

Tromsø Museum understreker videre nødvendigheten av ytterligere økologiske og arkeologiske registreringer.

I en uttalelse til Miljøverndepartementet i januar presiserte Naturvernforbundet nødvendigheten av mest mulig fullstendige undersøkelser før det ble tatt endelig standpunkt til vassdragets skjebne.

I august la konsesjonssøkeren frem en tilleggssøknad med forslag til endringer i den opprinnelige plan. Naturvernforbundet uttalte seg om denne i september, og opprettholdt det tidligere standpunkt om 10 års vern. NNV viste dessuten til opplysningene i St.meld. 13 for 1974/75 om at Miljøvern-

departementet vil ta initiativ til opprettelse av et rådgivende ressursutvalg for Finnmarksvidda og tilgrensende områder.

Forbundet forutsatte at Skibotnområdet kommer inn under Utvalgets geografiske mandatområde. I brevet til departementet ga vi derfor uttrykk for at vedtak om vassdragsreguleringer innen dette området må utstå inntil Utvalget har lagt frem sin innstilling.

Kobbelva og Stabburselv.

I februar sendte NVE, Statskraftverkene, ut forhåndsmelding om utbygging i disse vassdragene.

I kommentarene til disse planene, viste forbundet til tidligere uttalelse om verneplan for vassdrag (brev av 30.9.71), der det hevdes at området mellom Sulitjelma og Skjomen må medtas på neste verneplan.

Forbundet mener at Rago nasjonalpark bør utvides. Utvidelsen må sees i sammenheng med det over 5000 kvadratkilometer store svenske nasjonalpark-systemet Sarek-Stora Sjöfallet-Padjelanta. Rago støter inn til Padjelanta nasjonalpark. Ved en utvidelse mot nord vil man bl. a. få med det innerste av Hellemofjorden i Nasjonalparken.

Ved denne utvidelsen vil man utnytte den kanskje eneste mulighet man fremdeles har til å sikre et skandinavisk naturområde fra havets nivå, gjennom vekslende natur- og landskapstyper inn til de store fjellmassivene med 2000 meters tinder.

Steinslandsvassdraget, Stølsheimen (jfr. årsmeldingen 1973).

I forbindelse med Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps anke over Industridepartementets avslag på konsesjonssøknaden, ble forbundet kjent med at Miljøverndepartementet skulle uttale seg til Industridepartementet før saken via Regjeringeng ikk til Stortinget til endelig avgjørelse.

Forbundet rettet derfor i mars en inntrengende henstilling til statsråd Halvorsen om å tilrå at ankesøknaden ble avvist. Det ble bl. a. vist til at Modalen kommune idag er sikret vei, ungdomsskole og flere arbeidsplasser. Hovedargumentene for statsråd Gitmarks tidligere tilråding av konsesjonssøknaden, var dermed etter forbundets oppfatning falt bort.

Trysilvassdraget – planer om senking av Langsjøen.

NVE, Forbygningsavdelingen, fremla i januar 1974 en plan for senking av Langsjøen. Femundutvalget avga i mars en uttalelse til Miljøverndepartementet. Naturvernforbundet sluttet seg til denne uttalelsen.

Av konklusjonene i Utvalgets brev nevnes:

«Et departementsvedtak om senking av Langsjøen vil være ugyldig som stridende mot Stortingsvedtak av 6.4.1973 om varig vern av Femundvassdraget.»

«Under enhver omstendighet er Hola-Langsjøen-Sømåa-Isteren utfra de samme kriterier som vassdraget i sin helhet, av uerstattelig verdi som urørt naturområde.»

Orkla.

I november 1973 inngikk Hedmark kraftverk, Trondheim E-verk og Sør-Trøndelag kraftselskap en overenskomst om felles utbygging av Orklavassdraget.

I oktober 1974 fremla konsesjonssøkerne en såkalt generalplan for utbyggingen. I denne ble det bl. a. henstilt til konsesjonsmyndighetene «å fortsette og slutføre Trondheim Elektrisitetsverks søknad av 1971 om tillatelse for regulering og utbygging i Granavassdraget», samtidig som en konsesjonssøknad for den øvrige del av vassdraget ble bebudet med det første.

Naturvernforbundet merket seg at bestemte avgjørelser i én av de to søknadene ville binde vurdering og behandling av den andre. I brev til bl. a. Miljøverndepartementet påpekte vi det ulogiske og uheldige i at konsesjonssøkeren tok sikte på at myndighetene skulle vurdere vassdraget med bakgrunn i to separate konsesjonssøknader, ettersom hensikten med en generalplan måtte i første rekke være å unngå snevre vurderinger for deler av vassdraget.

NNV ba derfor om at konsesjonssøknaden for Grana ble trukket tilbake og innarbeidet i én søknad for hele vassdraget.

Delvis overføring av Glomma til Rendalen.

I oktober 1973 ba kraftlaget Opplandskraft NVE om at lagets søknad fra 1966 om delvis overføring av Glomma til Rena ble tatt opp til sluttbehandling.

Forbundet avga uttalelse til Miljøverndepartementet i april. Det ble her bl. a. gitt uttrykk for at en periodevis øket vannføring i Glomma i kraftproduksjonsmessig sammenheng var ønskelig, isolert sett. Skadene i Stor-Elvdal og Rendalen ved øket overføring av vann, var etter vår mening mangelfullt utredet. Et vesentlig punkt måtte her være de fiskeribiologiske undersøkelser som ikke var tilstrekkelig grundig. Avgjørelse om den planlagte overføringen måtte av den grunn utsettes, mente forbundet. Videre krevde forbundet nærmere forundersøkelser omkring den pågående eutrofiering av Storsjøen. Det måtte klarlegges om denne prosess ville øke med økende overføring. NNV hevdet dessuten at Kraftlaget Opplandskrafts søknad ikke måtte vurderes separat, men sees i sammenheng med de eksisterende og påtenkte utbygginger i Østerdalen og Rendalen.

Forbundet antok at regulanten ville være interessert i øket overføring i *lengst mulige perioder* i året. Den økede overføring kunne derved brukes som argument ved kommende konsesjonssøknader, mente forbundet (Savalreg. trinn II, ev. overføring av Gløta til Savalen, ev. fremtidige reguleringer i Tolgafallene og Rien, Hyllingen-Feragen, marginale utbygginger i Rena nedenfor Storsjøen og ev. regulering i Mistra). I denne sammenheng ville en opptrapping av Rendalsoverføringen kunne virke på samme måte som forinvesteringer i veianlegg, overdimensjonering av overføringslinjer m.v. Den omsøkte, økede overføring var derfor av større betydning enn man umiddelbart kunne få inntrykk av, hevdet Naturvernforbundet.

3. FORURENSING

Som nevnt i årsmeldingen for 1972, har forbundet i vesentlig grad overlatt til de enkelte kretsforeninger å behandle forurensningssaker. Omfattende saker, eller saker av stor prinsipiell interesse går imidlertid via kretsforeningen til behandling i NNV sentralt.

Beredskap mot akutt forurensning.

«Melbye-utvalget»s utredning om beredskap mot akutt forurensning forelå sommeren 1974. NNV avga uttalelse som konkluderte med følgende:

- Arbeidet med og ansvaret for etablering av en beredskap mot akutt forurensning bør tillegges Miljøverndepartementet.
- Over tid bør en sikte på å etablere *en* beredskapsorganisasjon som får til oppgave å redde menneskeliv, å verne menneskets biologiske produksjonsgrunnlag og å verne materielle verdier. I denne sammenheng synes det naturlig å basere seg på å bygge ut vår redningstjeneste.
- Utvalget har i for liten grad lagt vekt på andre former for akutt forurensning enn olje, og synes derfor å legge opp til et varslingsystem som i visse situasjoner kan svikte.
- Oljevernrådet bør bli et rådgivende organ under Miljøverndepartementet. Det bør få et navn som dekker dets nye funksjon og biologien må bli sterkt og allsidig representert.
- Norge har ikke bare et Nordsjøansvar, men også et globalt ansvar i alle spørsmål vedrørende forurensninger.
- Straffereglene bør skjerpes og objektivt ansvar innføres. Foreldelsesfristene bør være langsiktige.

Petrokjemisk industrisenter på Rafnes (jfr. årsmeldingen 1973).

I mars mottok NNV til uttalelse søknadene fra Norsk Hydro A/S og Saga Petrokjemisk A/S & Co. om røykskadekonsesjon og tillatelse til utslipp i Frierfjorden fra petrokjemisk anlegg på Rafnes.

Uttalelsesfristen var satt til 6 uker (minimumsfrist i henhold til nabo-loven). Dette tydet på at Røykskaderådet anså dette for en ordinær sak. Forbundet påpekte dette i brev til Rådet den 13. mars og ba om at fristen ble forlenget med 3 uker, og satt til 13. mai 1974.

Søknadsdokumentene ble sendt til TeNM, som 29. mars avga uttalelse med følgende konklusjon:

- «1) Saga Petrokjemisk må ikke gis tillatelse til å etablere seg i Bamble.
- 2) Crackeren må ikke på noen måte legges til Bamble.
- 3) Telemark Natur- og Miljøvern kan godta at to av Hydros planlagte fabrikker blir oppført på Rafnes. Dette gjelder kloralkali- og vinylkloridfabrikkene. Forutsetningene må være:
 - a) Den foreldede magnesiumfabrikken på Herøya bygges ned.

- b) Klor-alkaliproduksjonen på Herøya etter kvikksølvmetoden bygges om til diafragmametoden. Utslippene fra denne må ikke overskride de som er oppgitt for Rafnesfabrikken.
- c) Totalutslippene fra Herøya-Rafnes må reduseres. Det må oppgis en forpliktende nedskjæringsplan hvor totalutslippene er bragt ned på et absolutt minimum innen en 8 års periode regnet fra okt. 1973. Norsk Hydro må kontraktforpliktes til å følge en slik plan og overskridelser må politianmeldes.

d) De to fabrikkene på Rafnes må skåne dyrket mark.

4) Telemark Natur- og Miljøvern kan ikke godta en utbygging utover de to antydede fabrikker av miljøpolitiske og miljøvernårsaker.»

NNV's landsstyre ga sin generelle beslutning til TeNM's uttalelse, men vedtok samtidig å opprettholde sitt tidligere standpunkt om at «enhver opptrapping av petrokjemisk industri er forkastelig i Grenland idag på grunn av den samlede belastning utslippet vil representere. Dette gjelder også etablering av ny kloralkalifabrikk og ny vinylkloridfabrikk alene.

I NNV's uttalelse av 8. mai bemerkes dessuten bl. a. at:

1) De beregnede utslippstall virket svært optimistiske. I NILU's 2. oppdragsrapport fra januar heter det f. eks. innledningsvis: «Det understrekes at det i dette arbeidet ikke har vært NILU's oppgave eller ansvar å vurdere om de ulike utslippstallene er realistiske.»

Forbundet viste også til innholdet i NILU's reiserapport nr. 54/74. Spesielt p.g.a. opplysningene i denne, var det grunn til å anta at utslippene fra crackeren til tider kunne bli betydelige. Lekkasje fra hele anlegget ville kunne bli av betydelig omfang og dessuten meget vanskelige å kontrollere.

Inntil utslippenes størrelse med sikkerhet var fastslått og inntil en forsvarlig kontrollordning var etablert, fant NNV det uansvarlig at konsesjon ble gitt.

2) Naturvernforbundet gikk av distriktpolitiske årsaker imot konsentrasjon av industri i den grad som her var planlagt. «Den generelle tendens som går i retning av å utvikle videreforedlingsanlegg nær primærbedriften, betyr i realiteten at man ved å gi denne konsesjon, samtidig inviterer til etablering av et industrielt storsamfunn av slike dimensjoner at de sosiale og miljømessige problemer blir uhåndterlige,» hevdet forbundet.

3) Den planlagte petrokjemiske industri var basert på begrensede råstoffforekomster og den ville derfor før eller siden stå overfor råstoffmangel. Konsesjonsspørsmålet måtte derfor ikke isoleres fra spørsmålet om utvinnings-tempo og fordelingsnøkkel for Nordsjøoljen, mente NNV.

4) Norsk Hydros planlagte utslipp til luft av klorerte alifatiske hydrocarboner ville komme i konflikt med bestemmelsene i Pariskonvensjonen. Vi fant det såvel prinsipielt som politisk viktig at Norge «feier for egen dør» samtidig med at vi går inn for opprettelse av internasjonale avtaler i arbeidet mot forurensningene.

I en tilleggsuttalelse til Røykskaderådet av 10. mai kritiserte vi skarpt den korte tid Rådet hadde satt av til behandling av saken (Rådets innstilling

skulle foreligge 20. mai). Vi mente dette var uforsvarlig og gjorde de berørte parters innflytelse i saken helt illusorisk.

I tillegguttaleten viste forbundet dessuten til opplysninger i en nylig kunngjort forskningsrapport som fastslo at det er fare for store og akutte skader på skog i forbindelse med Rafnesprosjektet. Naturvernforbundet hevdet at det var uansvarlig av Røykskaderådet å ta endelig stilling til de foreliggende konsesjonssøknader før utslippenes størrelse og virkning var betryggende fastslått.

Fra NNV's representantskapsmøte ble det rettet en henstilling til stortingsrepresentantene om å avvise Rafnesprosjektet. Brevet er i sin helhet inntatt i Norsk Natur nr. 3/74.

Resirkulering og avfallsbehandling.

Ved Kgl. res. av 16. februar 1973 ble det oppnevnt et utvalg med Jul Låg som formann – med mandat «å kartlegge og vurdere mulighetene for resirkulering av avfallsstoffer».

Utvalget la frem sin første innstilling 30. juli 1973. Her gis det en generell oversikt over resirkulering og avfallsbehandling i Norge idag, samt oversikt over mulige virkemidler som kan stimulere til økt resirkulering.

Formålet med den første innstillingen var å gi en foreløpig oversikt over mandatområdet og å presentere visse prinsipielle synspunkter, bl. a. for å gi utenforstående anledning til å gi impulser til det videre arbeid.

I en kort uttalelse til Miljøverndepartementet i mars 1974 sluttet forbundet seg i det alt vesentlige til de prinsipielle synspunkter i innstillingen.

NNV anser Utvalgets arbeidsområde som meget betydningsfullt og vil komme med mer detaljerte betraktninger i tilknytning til neste innstilling.

Avgift på plastbæreposer og ølbokser.

Avgift på engangsemballasje for øl- og mineralvann samt på bæreposer av plast ble vedtatt med store flertall av Stortinget 1973. Avgiftene ble innført fra september 1974.

Bæreposer av plast og engangsemballasje for øl og mineralvann er klart ressursløsende. Begrunnelsen for å innføre avgift på bæreposer av plast var å sette en stopper for et betydelig sløseri. Avgiften reduserte forbruket. Men det oppsto en kraftig debatt i pressen om avgiftene, en debatt som totalt ble dominert av avgiftsmotstanderne.

I anledning Stortingets behandling av saken og med bakgrunn i debatten om avgiften på plastbæreposer, sendte Naturvernforbundet en henvendelse til Stortingets finanskomite. Her hevdet NNV at det må tas et krafttak for å styre emballasjeutviklingen i en mer ressurs- og miljøvennlig retning. Påstandene om at avgiften på plastbæreposer vil skape søppelproblemer er ikke holdbare. Avgiften setter en stopper for et voldsomt overforbruk, men den innfører selvfølgelig ikke noen endring når det gjelder folks ansvar for egen søppel.

Tross positive forsikringer i Stortinget om effekten av avgifter i miljøvern-

sammenheng, ble avgiften fjernet under avstemningen i desember. Stemmetallet var 89 mot 43.

Supersonisk luftfart (jfr. årsmeldingen 1971).

På bakgrunn av opplysninger i pressen om overlydsflyet Concorde, henstilte NNV i november til Regjeringen ikke å gi dispensasjon fra Luftfartslovens § 5 a, første ledd, som i prinsippet forbyr bruk av overlydsfly over norsk territorium.

4. DYRELIV, JAKT, FANGST, FISKE

Aksjon Rovfugl (jfr. årsmeldingen 1973).

«Aksjon Rovfugl», som er kommet i stand ved samarbeid mellom Norsk ornitologisk forening, World Wildlife Fund i Norge og Norges Naturvernforbund, fortsatte sin virksomhet. Plakaten «Etterlyst» (rettet mot reirryving) ble trykt i nytt opplag. Videre ble det organisert reirovervåking i to større områder – et ca. 10 000 kv.km. stort skog- og fjellområde i indre strøk i Sør-Norge, og et som omfatter kyststrekninger og innlandslokaliteter i Midt- og Nord-Norge. Overvåkingen omfattet også ren bestandsundersøkelse. Det viste seg at rovfuglbestandene til dels er meget små. Særlig gjelder dette vandrefalk og jaktfalk.

Utvidet fredning av jerv (jfr. årsmeldingen 1973).

Ved Kgl. res. av 11. mai 1973 ble jerven fredet i Sør-Norge til og med Sør-Trøndelag fylke. Fra Direktoratet for vilto g ferskvannsfisk mottok Miljøverndepartementet i april 1974 et forslag om ytterligere fredning av jerven.

1. Totalfredning i Nord-Trøndelag.
2. Fredning i yngletida (dvs. 1. mars–31. mai) i Nordland, Troms og Finnmark.

Som begrunnelse for fredningsforslaget anførte Direktoratet at situasjonen for jerven trolig var kritisk i Nord-Trøndelag og at jervebestanden forøvrig viste en jevnt synkende tendens i Nord-Norge. Den totale norske jervebestand er idag anslått til 100–150 dyr, vesentlig i det nordenfjeldske. Spørsmålet om dispensasjon fra fredningen, f. eks. bestemmelser om adgang til å felle jerv som gjør direkte skade i reinens kalvingsområder, burde etter Direktoratets mening vurderes.

NNV støttet Direktoratets forslag og presiserte dessuten pånytt betydningen av straks å få slutt på skuddpremieordningen. Forbundet viste i den forbindelse til de betenkeligheter som også Direktoratet har gitt uttrykk for om fortsatt opprettholdelse av skuddpremieordningen:

«Dersom ordningen med skottpremie ikke blir opphevet og de foreslåtte tiltak ikke viser seg å være tilstrekkelige må totalfredning i hele landet overveies,» het det i Direktoratets brev.

Direktoratet opplyste også i brevet at det gjennomførte forbud mot bruk av bl. a. snøscooter under sporing og jakt hadde vist seg vanskelig å håndheve.

Forbundet mente disse utsagn fra Direktoratet burde tillegges så stor vekt at man inntil videre måtte gjennomføre *totalfredning av jerv i hele landet*. En avventende holdning kan i den nåværende situasjon føre til gradvis utryddelse av jerven, hevdet NNV.

Forbundet viste også til en undersøkelse av jervebestanden i Nord-Sverige, som ble foretatt av Statens Naturvårdsverk våren 1972. Denne undersøkelsen viser at tross svensk totalfredning de siste år, var den svenske jervestammen gått betydelig tilbake siden undersøkelser 10 år tidligere.

NNV hevdet at den norske, og dermed også den skandinaviske jervebestand er i stor fare og at effektive tiltak straks måtte iverksettes.

Bruk av gift til gaupejakt.

NNV ble i mai gjort kjent med at enkelte reineiere i Nord-Trøndelag hadde søkt Miljøverndepartementet om å få bruke gift til gaupefangst.

Forbundet rettet en henvendelse til departementet og minnet om at slike tillatelser ikke var gitt siden 1. april 1971, og at en eventuell innvilgelse av søknaden ville være i strid med dyrevernsloven og deler av jaktloven. Direktoratet or vilt og ferskvannsfisk avsto søknaden i november.

Villsau og villgeit.

I de senere år er det fremkommet opplysninger om mindre stammer av villsau og villgeit på enkelte øyer på Vestlandet – f. eks. på øyene Hufteren og Selbjørn i Hordaland og Skorpa på Sunnmøre. Avismeldinger har også nevnt lignende stammer på enkelte større øyer på Helgelandskysten.

Våren 1974 ba Miljøverndepartementet fylkesmannen i Hordaland om å utarbeide en plan for bevaring av villsau-stammen på Selbjørn. NNV rettet i april 1974 en takk til departementet for dette initiativet, og ba samtidig departementet intensivere og utvide arbeide for vern av villgeit- og villsau-

De eksisterende stammer må antas å skrive seg fra primitive «husdyr» – forvillet til forskjellig tid opp gjennom hundreårene. Man må gå ut fra at de skiller seg fra de nåværende husdyrraser når det gjelder bl. a. hårdførhet, bevegelse, kjøtt- og skinnkvalitet, – kanskje også når det gjelder valg av beite – ettersom de går ute året rundt. Enkelte av disse arveegenskapene er sannsynligvis i ferd med å gå tapt i moderne husdyravl. Disse ville dyrene representerer på denne bakgrunn en verdifull genetisk ressurs som det kan bli aktuelt å nyttiggjøre seg dersom det i fremtiden reises andre krav til f. eks. hårdførhet og beiteutnyttelse hos våre småferaser. Derfor vil det være av meget stor betydning å bevare disse stammene som en arvemessig reserve for fremtiden, hevdet NNV i brevet til Miljøverndepartementet.

Fredningsbestemmelsene for ørn (jfr. årsmeldingen 1973).

På nyåret -74 kom det gjennom dagspressen frem opplysninger om at Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk arbeidet med planer om distriktsvis opphevelse av ørnefredningen fra 1968.

Bestanden av begge ørneartene var før fredningen i betenkelig tilbakegang og måtte ansees å være i fare på noe lengre sikt. I løpet av de årene ørnene har vært fredet har man hatt inntrykk av at bestanden har stabilisert seg, og kanskje øket en del i visse områder, hevdet forbundet i et brev til Direktoratet i januar. Noen skikkelig bestandsundersøkelse er imidlertid ikke foretatt etter at fredningen ble iverksatt.

Direktoratets planer om delvis opphevelse av fredningen synes i betenkelig grad å være basert på mer eller mindre velfunderte krav om erstatning for ørneskader, og på enda mer tvilsomme uttalelser om ørnebestandens størrelse fra bl. a. småfeiere, mente NNV. Våre fremste ornitologer er meget uenige i disse bestandsanslag.

Forbundet hevdet også at p.g.a. ulovlig jakt, truselen fra eggssamlere og profesamlere, fra miljøgifter og forstyrrelser i reiområdene forøvrig, er ørnebestanden på lengre sikt fortsatt truet.

Direktoratet ble derfor anmodet om ikke å lempe på fredningsbestemmelsene før det er helt på det rene at ørneartene igjen opptrer i levedyktige stammer.

Forbundet henvendte seg også til Statens Naturvernråd, Norsk Ornitologisk forening, Norsk zoologisk forening og W.W.F. i Norge med anmodning om å uttale seg til Direktoratet for om mulig å hindre en delvis opphevelse av fredningen.

Felling av ørn i Helgeland (jfr. årsmeldingen 1973).

Som nevnt i fjorårets årsmelding, anmeldte forbundet i oktober -73 en sak om ulovlig ørnefelling. I mai 1974 mottok NNV følgende svar fra statsadvokaten i Nordland:

«De underrettes herved om at statsadvokten i Nordland den 22. april 1974 har besluttet å henlegge saken etter bevisets stilling for så vidt angår anmeldelsen for overtredelse av straffelovens § 140.

For så vidt angår de 4 tilfeller med felling av ørn har jeg i dag henlagt saken etter bevisets stilling.

Jeg kan videre meddele at jeg i dag har utferdiget forelegg mot formennene i omhandlende saueavslag for overtredelse av jaktlovens § 62, jfr. § 53, 4. ledd.»

Kongeørn skutt i Budalsfjella, Sør-Trøndelag.

En voksen kongeørn ble i august -74 funnet død i ei elv i Budal. Mye tydet på at ørnen var blitt skutt. NNV tok kontakt med bl. a. lensmannen i Midtre Gauldal og ba om at saken ble etterforsket. Etterforskning ble igangsatt, men -- som så ofte før -- ble resultatet «Saken henlegges etter bevisets stilling».

Profesjonelle eggrøvere på ferde i Finnmark (jfr. årsmeldingen 1973).

I september -74 fikk NNV oversendt rapport fra FiNV om at eggrøvere fra Tyskland og Østerrike hadde trålet Øst-Finnmark sommeren -74 på jakt etter

egg fra sjeldne fuglearter. Foreningens brev ble oversendt Miljøverndepartementet med anmodning om snarest å ta opp problemet.

(Se også avsnittet om «Aksjon Rovfugl»)

I FiNV's brev heter det bl. a.:

«I juni måned d. å. ble 1 tysk og 3 østerrikske statsborgere anholdt av politiet i Vadsø og fikk beslaglagt ca. 300 fugleegg av ulike slag, bl. a. egg av dvergfalk, fjellvåk, smålom, lappspurv, kvinand, svømmesnipe lappfiskand m. fl.

Det ser ut for at internasjonale eggrovvere har oppdaget Øst-Finnmark som et av de siste oppholdssteder for en rekke sjeldne fuglearter som det er store penger å tjene på.

Det er fra befolkningens side meldt fra til politiet og lensmenn om eggplyndring som har foregått i distriktene, og politiet har forsøkt å etablere en viss kontroll, men p.g.a. de store områder og mangel på folk, har kontrollen ikke vært effektiv nok.

Befolkningen undrer seg imidlertid over at det ikke blir reagert strengere fra politiets side når slike eggplyndrere blir pågrepet.

I Sverige er det blitt innført strenge straffer for eggrovving, bl. a. med ubetinget fengselsstraff.

Vi må slå følge med Sverige og få en helt annen straffeutmåling hvis ikke de sjeldne fuglearter skal bli utryddet i Finnmark.»

Tjeld.

Norsk ornitologisk forening anmodet forbundet om å ta opp med britiske myndigheter den planlagte avskytning av tjeld i Burryestuariat ved Gower halvøya i Sør-Wales.

Planen var å skyte 11 000 av en overvintringsbestand på rundt 20 000. Grunnen var at tjelden beskatter en lokal muslingstamme (*Cardium edule*) som blir næringsmessig utnyttet.

I brev til The Minister of Agriculture, Fisheries and Food i januar støttet forbundet den sterke protest Norsk ornitologisk forening hadde sendt i sakens anledning. Det ble bl. a. pekt på at

- Burry-estuariat er et av de viktigste overvintringssteder i hele Europa for tjeld.
- Gjenfangst av ringmerket tjeld viser at store deler av den norske tjeldbestand overvintrer i området.
- Det er ikke påvist direkte sammenheng mellom redusert tjeldbestand og muligheter for økt muslingfiske.

Protestene var tilsynelatende uten virkning. Iflg. rapporter ble 7 000 tjeld skutt. Gjennom Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk ble forbundet gjort oppmerksom på en protestaksjon igangsatt av en representant for The Royal Society for Protection of Birds - for å hindre en ytterligere avskytning vinteren 1974-75 av 4000 tjeld.

Forbundet støttet aksjonen ved i november å sende underskriftslistor til samtlige kretsforeningar.

5. LOVGIVNING

Forskrifter for vern av naturmiljøet på Svalbard og Jan Mayen (jfr. årsmeldingen 1973).

Bevarings- og vedlikeholdshensyn må være det primære i vår ressursforvaltning på Svalbard, og teknisk/økonomisk utnyttelse det sekundære, hevdet Norges Naturvernforbund i en uttalelse til Industridepartementet om utkastet til forskrifter for vern av naturmiljøet på Svalbard og Jan Mayen.

Forbundet sluttet seg stort sett til utkastet, men pekte bl. a. på at det bør innføres en generell meldeplikt for besøkende til øygruppen, i likhet med hva som gjelder på Grønland. Videre må planer om virksomhet som medfører naturinngrep også omfatte vurdering av skadevirkningene og planer om hvordan naturen kan restaureres etter virksomhetens opphør.

Prinsipielt bør forvaltningen av forskriftene ligge under Miljøverndepartementet, mente Naturvernforbundet, ikke minst på bakgrunn av at en av hensiktene med opprettelsen av dette departement var å koordinere alle bestemmelser om natur- og miljøvern.

Lov om vern av Oslomarka (jfr. årsmeldingen 1972).

NNV avga i juni sin uttalelse om Miljøverndepartementets forslag til lov om vern av Oslomarka.

Naturvernforbundet ga forslaget sin generelle støtte og kom dessuten med bl. a. følgende merknader:

«1. Myndighetsorgan.

I flere kommunale administrasjoner hersker det motvilje mot overdrøven dirigering fra sentralt hold. I mange saker kan en slik holdning være både forståelig og berettiget. Oslomarka ligger imidlertid i fire fylker og ikke minst av den grunn er det naturlig at myndigheten tilligger Miljøverndepartementet.

Skulle det bli etablert et eget styringsorgan hvor viktige interesser i forvaltningen av bestemmelsene blir representert, bør Norges Naturvernforbund få anledning til å oppnevne representasjon i organet.

2. «Den tause majoritet.»

Lovforslaget tar primært sikte på å ivareta interessene til en meget stor gruppe mennesker, – de som bruker marka til friluftsliv og rekreasjon. Trass i at dette er en stor gruppe, er den «tause», d.v.s. den uttaler seg aldri samlet. Loven tar sikte på å beskytte denne store gruppens interesser samlet. Loven tar sikte på å beskytte denne store gruppens interesser samtidig med at visse restriksjoner legges på andre, vesentlig mindre, men godt organiserte interessegrupper.

Naturvernforbundet håper at såvel Miljøverndepartementet som Regjering og Storting vil ha dette forhold klart for seg dersom kritikken mot departementets forslag for fullt setter inn fra skognærings- og annet hold.»

Lovforslaget ble senere «lagt på is» – i påvente av resultatet av revisjonsarbeidet med skogproduksjonsloven (se årsmeldingen 1972).

Lov om produktkontroll.

NNV har i hovedsak gitt sin tilslutning til en prinsippskisse vedr. lov om produktkontroll. Selve lovforslaget er ventet på nyåret og NNV vil få dette forelagt til uttalelse.

Lov om vern mot vannforurensning/lov om vern mot oljeskader/ uklare ansvarsforhold (jfr. årsmeldingen 1973).

I brev av 11. juni -73 til Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet pekte forbundet på den rådende overlappning i vannforurensningslovverket. I svar av 25. april -74 fra Fiskeridepartementet het det bl. a. at et forurensningsutvalg som ble oppnevnt ved Kgl. res. av 31. august -73 ville behandle det spørsmålet forbundet reiste.

Utkast til lov om «Motorisert ferdsel i utmark og vassdrag».

I uttalelse 30.10. -74 støttet NNV utkastet og presiserte at det haster med regulerende bestemmelser. Ettersom utkastet sikter mot en «fullmaktslov», tok NNV forbehold om å uttale seg om senere forskrifter i medhold av loven. NNV pekte dessuten på nødvendigheten av at det etableres et effektivt kontrollorgan.

Utkast til ny «Lov om viltstellet, jakt og fangst» (jfr. årsmeldingen 1971).

forelå våren -74. På representantskapsmøtet var utkastet gjenstand for prinsipiell debatt og retningslinjer for NNV's videre behandling av saken ble trukket opp. I uttalelse den 31. oktober ga NNV uttrykk for at utkastet representerer et fremskritt i forhold til nåværende lov og at en forvaltning av viltstammene etter lovens intensjoner og innenfor lovens ramme ville kunne opprettholde en rikere fauna. Jakten har likevel fått for sterk dominans i lovutkastet. Andre interesser, særlig verneinteressene, er ikke tilgodesett tilstrekkelig. NNV konkluderte derfor med at økologiske synspunkter i sterkere grad må inkorporeres i det endelige lovforslag.

6. ANDRE NATURVERNSAKER

Landsdelen for Agder og Rogaland.

I februar avga NNV uttalelse til Miljøverndepartementet om innstillingen fra landsdelskomitéen for Agder og Rogaland. NNV mente at komitéens underlagsmateriale og vurderinger vil bli et verdifullt dokument i den videre

planlegging. Naturvern hensyn er imidlertid ikke tatt i rimelig grad. Dette forhold burde presiseres under det videre arbeid med saken, hevdet forbundet.

Forbundet mente videre at industriutbygging og befolkningsøkning, spesielt i de sentrale deler av Rogaland, vil komme i konflikt med viktige naturverninteresser.

NNV presiserte derfor at den videre økonomiske og politiske utvikling må finne sitt leie innen økologisk akseptable grenser.

Aurlandsvegen gjennom Hol, Hallingdal.

En følge av vassdragsreguleringene i Aurlandsdalen er at ny veg fra Hol til Aurland ble åpnet for trafikk sommeren 1974. Dermed fikk Hol sentrum et voldsomt trafikkpress. Den planlagte omlegging av vegtraséen gjennom sentrum møtte sterk lokal motstand, og det ble dannet en aksjonskomité for å få stanset prosjektet. NNV støttet aksjonskomiteens synspunkter (på linje med Riksantikvaren) og tok saken opp med Miljøverndepartementet. Ettersom vegprosjektet inngår i stadfestet generalplan var departementet avskåret fra å kunne intervenere.

Småbåtbruken og naturvernproblemene i skjærgården.

I brev til Miljøverndepartementet i november pekte forbundet på at spørsmålet om stadig flere småbåthavner ikke bør sees isolert fra de naturvernproblemer vi står overfor i skjærgården. Til disse hører bl. a. økt arealbruk av biologisk viktige gruntvannsrområder til småbåthavner, økte forstyrrelser for fuglelivet i skjærgården, økt slitasje for vegetasjonen i skjærgården, økte tendenser til ulovlig sjøfugljakt, økte avfallsproblemer, økt oljesøl fra båtmotorer.

Forbundet ba om at forvaltningen av skjærgårdsnaturen må skje utfra langsiktige hensyn og på en slik måte at naturgrunnlaget ikke gradvis blir forringet.

Den naturlige folkehøgskolen (jfr. årsmeldingen 1973).

Interimstyret har i 1974 hatt tre møter.

Planleggingsseminaret 23.-26. mai samlet 27 deltakere fra Beiarn kommune, skolestyret i Beiarn, Høgskolelaget, Interimstyret og andre interesserte.

Hensikten med kurset var å presentere Beiarn og målsettingen for skolen, dens arbeidsform, fysiske utforming m. v.

Plantekurset ble avviklet den 26. juni-6. juli og hadde samlet 24 deltakere.

Kurset hadde som hovedtema samling og bruk av ville matplanter. Det ble dessuten arrangert kurs i taktekking, kulturhistorie og friluftsliv og leik.

Leder for kurset var Dag Guttormsen.

Både planleggingsseminaret og plantekurset var meget vellykkede, sett fra deltakernes og Beiarns synspunkter, og man håper med disse arrangementene å ha styrket mulighetene vis à vis Kirke- og undervisningsdepartementet slik at skolen med tiden kan realiseres.

NNV's befolkningsutvalg (jfr. årsmeldingen 1973).

Befolkningsutvalgets arbeid i -74 fremgår av referatet fra representantskapsmøtet – se Norsk Natur nr. 3/74. Tidsskriftet har presentert «befolkningsstoff» i samtlige nr. i 1974.

Befolkningsutvalgets arbeid ansees etter dette som avsluttet.

Informasjonsvirksomheten

Tidsskriftet.

Forbundets tidsskrift «Norsk Natur» utkom som vanlig med fire nummer. Årgangens samlede opplag var ca. 140 000 eks., det vil si ca. 35 000 pr. nummer. Den faste distribusjon til medlemmer, abonnenter og offentlige organer var ca. 32 000. Resten av opplaget har vært brukt i verveøyemed. Årgangens samlede sidetall var 128. I tillegg kommer referat fra representantskapsmøtet med 16 sider, og et 4 siders innlegg i forbindelse med vervekampanjen.

Publikasjoner.

Følgende nye publikasjoner for salg ble utgitt i 1974:

«Energi, miljø og samfunn,» utarbeidet av forbundets energiutvalg, ble trykt i et opplag på 5000 eks., hvorav ca. 1700 er innkjøpt av kretsforeningene.

«Den første naturboka», av Segnestam/Helin (økologisk tegneserie for barn). Opplag 5000 eks.

«Økologi» av Perarvid Skoog. Oppslag 5000 etks.

«Miljøleksikon.» Utgitt i samarbeid med Stiftelsen NKI-Forlaget.

Annet materiell for salg.

En ny poster (plakat) med motiv «Svalestjert» ble utgitt i et opplag på 2000 eks. Nye opplag ble trykt av plakatene «Perleugle» og «Rådyrkalv» (begge 2000 eks.)

«Naturkalenderen» 1975 ble trykt i et opplag på 7000 eks.

Et vellykket forsøk ble gjort med salg fra gatestands i Oslo.

«Naturvernugla» i keramikk ble produsert i et opplag på 200.

Klebmerket med forbundets ugleemblem og teksten «Du slette tid!» ble ble produsert i et opplag på 3000 sett à fire merker.

Andre publikasjoner m.v.

En salgsbrosjyre med opplysninger om forbundets tilbud av publikasjoner og annet materiell, og om medlemskap, ble trykt i et opplag på 5000 og bl. a. distribuert til alle landets skoler. Vervebrosjyren «Natur og miljø – din sak» ble utgitt i ny, revidert utgave i et opplag på 10 000 eks.

Rovfuglvern-plakaten «Etterlyst» ble trykt i nytt opplag på 3000 eks.

Det er også trykt nye opplag av forbundets vedtekter og arbeidsprogram.

Presse – radio – fjernsyn.

Det er i årets løp sendt ut 7 pressemeldinger. Det har vært lagt spesiell vekt på å opprettholde god kontakt med interesserte aviser/journalister, ikke minst gjelder dette lokalpressen i forbindelse med saker av særlig lokal interesse. Representanter for forbundet har ved flere anledninger deltatt i radio- og fjernsynsprogrammer. I forbindelse med utgivelsen av «Energi, miljø og samfunn», ble det arrangert en pressekonferanse.

Diverse.

Forbundets to vandrestillinger «Hvor går grensen?» og «Sol – Luft – Jord» har sirkulert som vanlig, ikke minst til skoler. Forbundet har ved en rekke anledninger bistått med opplysninger, ytet konsulenthjelp eller levert naturvernstoff til andre publikasjoner.

På to møter (i Oslo og Stockholm) med naturvernorganisasjonene i Danmark, Finland, Island og Sverige, er bl. a. nordisk samarbeid om informasjonsprosjekter drøftet.

Norges Naturvernforbund pr. 31/12—1974

Oversikt over

KRETSFORENINGENE

(i parentes er anført det antall representantskapsmedlemmer som medlems-tallet gir de enkelte foreningene rett til)

Natur og Ungdom (3)

Akersgaten 63, postboks 8268 Hammersborg, Oslo 1.

Formann: Preben Ottesen.

Østlandske Naturvernforening (3)

Akersgaten 63, Postboks 8268 Hammersborg, Oslo 1.

Formann: Jens Gram.

Landskapsvernet i Østfold (3)

c/o Karl Viggen, Moss kommune, 1500 Moss.

Formann: Karl Viggen.

Buskerud Natur- og Miljøvernforening (3)

Postboks 30, 3601 Kongsberg.

Formann: Sissel Dobson.

Hedmark Naturvern (2)

c/o Jonas Pran, 2190 Disenå.

Formann: Jonas Pran.

Oppland Naturvern (3)

Strandgt. 17, 2800 Gjøvik.

Formann: Erling Romstad.

- Vestfold Naturvern (3)
Postboks 73, 3101 Tønsberg.
Formann: Kaare Sæther.
- Telemark Natur- og Miljøvern (3)
Postboks: 1077, Gimsøy, 3701 Skien.
Formann: Per Olav Tveita.
- Aust-Agder Naturvern (1)
4800 Arendal.
Formann: S. Normann-Hanssen.
- Vest-Agder Naturvern (2)
Kristiansand Park- og Friluftsvesen,
Tollbodgt. 40, 4600 Kristiansand.
Formann: Arne Kr. Bragdø.
- Rogaland Naturvern (3)
Postboks 441, 4001 Stavanger.
Formann: Asbjørn Simonsen.
- Haugaland Naturvern (1)
Postboks 435, 5501 Haugesund.
Formann: Trygve Eriksen.
- Vestlandske Naturvernforening (3)
Postboks 1201, 5001 Bergen.
Formann: Knut Jorem.
- Møre og Romsdal Naturvern (3)
Postboks 177, 6601 Sunndalsøra.
Formann: Kaare Kopreitan.
- Sør-Trøndelag Naturvern (3)
Museet, Erl. Skakkesgt. 47 B, 7000 Trondheim.
Formann: Tørje Østvold.
- Nord-Trøndelag Naturvern (3)
c/o Ivar Berre, 7620 Skogn.
Formann: Ivar Berre.
- Nordland Naturvernforening (3)
Olav V's gate 38 B, 8000 Bodø.
Formann: Gerd Holbye.
- Troms Naturvern (2)
Postboks 48, 9210 Andselv.
Formann: Thorleif Hagensen.
- Finnmark Naturvern og Sør-Varanger Naturvern (1)
9900 Kirkenes.
Formann: Roy Carlsen.

Konsultativt fagutvalg

(Oppnevnt for 3 år fra 1.1.1972. Funksjonstiden følger kalenderåret.)
Førstekonservator Edvard K. Barth

Cand. oecon. Chr. Børs Lind
Overarkitekt Elin Conradi
Professor Eilif Dahl
Førstekonservator Johannes A. Dons
Disponent Nils E. Ekjord
Professor Carl August Fleischer
Sivilingeniør Ingvald Godal
Folkehøgskolestyrer Jon Godal
Konsulent Olav Hjeljord
Amanuensis Gunnar Holt
Universitetsstipendiat Alf Inge Jensen
Kaptein W. Wexahl Johansen
Sivilingeniør Ole Jacob Kobbe
Professor Leiv Kreyberg
Forskningsstipendiat Thor Larsen
Lektor Svein Lie
Førsteamanuensis Walter Lindberg
Bonde Petter Lindstad
Kontorsjef Arne Løchen
Banksjef Johan Melander
Informasjonssjef Finn Mihle
Naturverninspektør Magnar Norderhaug
Havforsker Karsten Palmork
Disponent Øivind Pedersen
Hotellkoordinator Ulf Prytz
Førstekonservator Arne Skjølvold
Avdelingssjef Terje Simensen
Friluft- og naturvernkonsulent Ola Skauge
Forsker Odd Skogvold
Sivilingeniør Svein Solhjell
Avdelingssjef Olav M. Skulberg
Advokat Reidar Soot
Lektor Knut Stokke
Professor Ragnhild Sundby
Advokat Ole Chr. Wærenskjold

Faste komiteer

(Oppnevnt for 3 år fra 1.1.1972. Funksjonstiden følger kalenderåret.)

Finanskomiteen:

Disponent Nils E. Ekjord
Bonde Petter Lindstad
Banksjef Johan Melander

Landsstyrets formann
Kontorsjefen

Program- og vedtektskomiteen:

Stud. jur. Erik Schilbred
Cand. jur. Ragnar Vik
Advokat Ole Chr. Wærenskjold
Organisasjonssekretæren

Redaksjonskomiteen:

Cand. real. Magnar Norderhaug
Cand. jur. Ragnar Vik
Journalist Arne Sellæg (fra 1.1.1974 for 1 år)
Generalsekretæren
Redaktøren

Midlertidige utvalg

Aksjon Rovfugl – Arbeidsutvalget:

Edv. K. Barth, Bredo Berntsen, Ragnar Frislid, Knut Rom, Per Søylen,
Generalsekretæren.

Befolkningsutvalget:

Bredo Berntsen, Toré Killingland, Magnar Norderhaug, Ragnhild Sundby.

Energiutvalget:

Karl H. Bryne, Paul Hofseth, Hugo Parr, Jon Riekeles.

Ernæringsutvalget:

Geir Flatabø, Tove Flatabø, Tore Killingland.

Femundutvalget:

Gunnar Mork, Knut Rom, Olav Skulberg, Thore Svingen, Svein Tornås,
Ragnar Vik.

Folkehøgskole i naturfag – interimstyre:

Oddlaug Brunvoll, Jon Godal, Dan Lindholm, Generalsekretæren.

Trafikkutvalget:

Njål Arge, Jan Usterud Hanssen, Hjalmar Hegge, Sigurd Solberg.

Utvalg for vern av marine biotoper:

Per Svendsen (omkommet medio februar), Per Johannessen, John B. L. Mattheus, Tor J. Samuelson, Kristian F. Wiborg, Johan F. Willgoth.

Vassdragsvernrådet:

Bodil Anker, Oscar Thams Breien, Jens Bugge, Øystein Dahle, Karl Georg Høyer, Johan H. Marstrander, Cornelius Schilbred, Morten Werring.

Varamenn/kvinner:

Lars Eie, Harald Ove Foss, Erling A. Hansen, Lars Nordby, Jan Tore Odegard, Anna Marie Wishmann.

Forbundets representasjon i andre organisasjoner, komiteer, råd m. v.

1. Aust-Agder Naturvern, Vest-Agder Naturvern og Rogaland Naturvern – Njardarheimutvalget:
Reidar Fritzvold.
2. Det Kgl. Selskap for Norges Vel – utvalget for natur- og miljøraker:
Bjørn Bjørnsrud.
3. Det Norske Skogselskap – representantskapet:
Thor Midteng.
4. Forbrukerrådet – landsmøtet:
Oddlaug Brunvoll
Varamann: Bredo Berntsen.
5. Hold skjærgården ren – rådet:
Tore Killingland.
6. Miljøverndepartementet – Flerbruksplan for Osloomarka, rådgivende utvalg:
Jens Gram.
7. Miljøverndepartementet – Utvalg for motorisert erdsel i utmark:
Ragnhild Sundby.
8. Norske 4H Studieforbund:
Per Valset.
9. Norsk Samband for De forente nasjoner.
10. Norsk Skogbruksmuseum – representantskapet:
Magne Midttun.
Varamann: Thor Midteng.
11. Oljevernrådet:
Magne Midttun.
12. Polarrådet:
Magnar Norderhaug
Varamann: Ragnar Frislid
13. World Wildlife Fund i Norge – representantskapet:
Hans J. Engan.

Landsstyrets sammensetning

eter representantskapsmøtet 7.-8. juni 1974.

(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg.)

Ragnhild Sundby, Ås, formann (1975)

Sigvall Rørtveit, Skien, viseformann (1977)

Varamann Per Olav Tveita, Skien (1977)

O. M. Jørgensen, Oslo (1975)

Varamann Hans Kr. Eriksen, Stonglandseidet (1975)

Magnar Norderhaug, Tønsberg (1975)

Varamann Kaare Kopreitan, Sunndalsøra (1975)

Inger-Lise Skarstein, Bergen (1976)

Varamann Asbjørn Simonsen, Stavanger (1976)

Oddlaug Brunvoll, Bodø (1977)

Varamann Bredo Berntsen, Oslo (1977)

Hans J. Engan, Tynset (1976)

Varamann Ivar Moen, Oslo (1986)

Roy Carlsen, Kirkenes (1976)

Varamann Thorleif Hagensen, Målselv (1976)

Tore Killingland, Oslo (1977)

Varamann Knut Are Tvedt, Oslo (1977)

Styreutvalg:

Ragnhild Sundby, Sigvall Rørtveit, Hans J. Engan.

Valgkomite:

Odd Lohne, Anders Kvem, Ragnar Vik.

Revisor:

Statsautorisert revisor Henning Ziesler, Oslo.

Sekretariatet

pr. 31.12.1974:

Generalsekretær Magne Midttun

Kontorsjef Roar Sæther

Konsulent Thor Midteng

Organisasjonssekretær Per Valset

Fullmektig Marit Skedsmo

Fullmektig Liv Mile

Redaksjon – salgsvirksomhet:

Redaktør Ragnar Frislid
Fullmektig Inger Lise Hunnestad

På engasjement:

Sekretær Oscar T. Breien (fra 1.5.1974)
Konsulent Trond A. Svensson (fra 1.9.1974)
Kontorassistent Sissel Lerstad (fra 1.12.1974)

Sivil tjenestepliktig:

Ulv Holbye (fra 29.4.1974)

VINNINGS- OG

UTGIFTER:

Lønninger, ansatte	kr. 478 558,75	
Lønninger, ekstrahjelp	» 5 136,00	
Sosiale utgifter	» 84 596,00	kr. 568 290,75
Konsulentonorarer		» 6 200,00
Husleie, varme, lys, fors. og vedlikehold		» 48 388,75
Kontorutstyr	kr. 28 261,10	
Kontorrekvisita	» 18 644,23	
Porto	» 32 824,60	
Telefoner	» 31 887,15	» 111 617,08
Kontingenter til andre organisasjoner		» 1 186,90
Opplysningsvirksomhet og verving	kr. 53 955,54	
Tidsskriftet «Norsk Natur»	» 204 038,53	» 257 994,07
Medlemsfortegnelse, ajourhold og kont.inkasso		» 63 835,44
Reiser/befaringer og møter/konferanser	kr. 22 860,85	
Representantskaps- og landsstyremøter	» 46 914,95	» 69 775,80
Avsatt Livsvarige medlemmers fond		» 5 000,00
Diverse andre utgifter		» 1 089,76
Overskudd		» 5 699,40
		<u>kr. 1 139 077,95</u>

STATUS PR.

AKTIVA:

Kassa	kr. 2 056,94	
Postgiro 9469	» 45 628,70	
Postgiro 1503101	» 20 092,79	
Kreditkassen, kto. 6001.05.70835	» 173 670,95	kr. 241 449,38
Diverse debitorer		» 25 617,67
<i>Fondsmidler:</i>		
til forvaltning	kr. 3 505,00	
bankinnskudd	» 32 400,00	
obligasjoner	» 1 000,00	
aksjer	» 14 370,00	
kontorinnredning	» 40 000,00	» 91 275,00
Underbalanse pr. 1/1-1974	kr. 239 208,61	
÷ overskudd pr. 31/12-1974	» 5 699,40	» 233 509,21

kr. 591 851,26

Revidert,
beretning avgitt 25/3-1975.
Henning Ziesler,
statsaut. revisor.

Magne Midttun,
generalsekretær

NORGES NATURVERNFORBUND

31. desember 1974

Oslo,

1. mars 1975

Ragnhild Sundby,
formann

TAPSKONTO 1/1-31/12 1974

INNTEKTER:

Kontingenter, tidligere års	kr.	2 195,00	
Kontingenter, personlige	»	794 940,00	
Kontingenter, familiemedlemmer	»	5 400,00	
Kontingenter, institusjonelle	»	57 400,00	
Kontingenter, gavemedlemmer	»	960,00	
Kontingenter, livsvarige	»	5 000,00	
	kr.	865 895,00	
Avgis til kretsforeningene	»	277 359,00	kr. 588 536,00
Bidrag fra staten	kr.	280 000,00	
Bidrag fra Viriks legat	»	125 000,00	
Bidrag fra fylker og kommuner	»	34 050,00	
Bidrag fra andre	»	26 500,00	» 465 550,00
Annonser i «Norsk Natur»	kr.	2 000,00	
Abonnenter på «Norsk Natur»	»	20 160,00	
Støtte fra Viltfondet til «Norsk Natur»	»	10 000,00	» 32 160,00
Renter og utbytte av fonds	»	4 838,25	
Salg av publikasjoner, plakater m.m. (netto)	»	46 406,30	
Diverse andre inntekter	»	1 587,40	
			kr. 1 139 077,95

31/12 1974

PASSIVA:

Forskuddsbetalte kontingenter	kr.	1 460,00	
Diverse kreditorer	»	353 581,30	kr. 355 041,30
Jubileumsgave fra Norske Liv, ovf. saldo	»		» 34 691,22
Jubileumsgave fra Norsk Varekrigsfors.fond	kr.	35 079,25	
Disponert 1974	»	1 073,00	» 34 006,25
Naturvernåret 1970, ovf. saldo	kr.	22 930,81	
Disponert 1974	»	7 780,00	» 15 150,81
Aksjon Hardangervidda, ovf. saldo	kr.	2 634,22	
Innbetalt 1974	»	130,00	
	kr.	2 764,22	
Disponert 1974	»	2 764,22	» 0,00
Femundaksjonen, ovf. saldo	kr.	13 172,32	
Tilskudd 1974	»	7 000,00	
	kr.	20 172,32	
Disponert 1974	»	19 342,11	» 830,21
Den naturale folkehøgskolen, ovf.	kr.	21 182,50	
Disponert 1974	»	14 438,03	» 6 744,47
Bidrag til vern av vassdrag 1974	kr.	124 018,50	
Disponert 1974	»	69 906,50	» 54 112,00
<i>Fonds:</i>			
Albert Grøvs fond	kr.	27 875,00	
Maren Stamsø Knutsens gave	»	10 000,00	
Livsvarige medlemmers fond	»	53 400,00	» 91 275,00
			kr. 591 851,26

Bredo Berntsen, Oddlaug Brunvoll, Hans J. Engan,
O. M. Jørgensen, Tore Killingland, Magnar Norderhaug,
Sigv. Rørtveit, Inger Lise Skarstein,
styremedlemmer.

Roar Sæther,
kontorsjef